O KOKU

SUNULLAH İBRAHİM

JAGUAR

SUNULLAH İBRAHİM

1937'de Kahire'de doğdu. Daha lise yıllarında Kahire'deki sosyalist oluşumların içinde yer alan yazar, Kahire Üniversitesi'nde Hukuk okuduktan sonra gazeteciliğe başladı. Siyasi faaliyetleri dolayısıyla kısa süreli tutuklanmalar yaşadıktan sonra Nasır'ın solculara karşı başlattığı tutuklama kampanyası kapsamında 1959'da gözaltına alındı ve ağır işlerde çalıştırılmak üzere yedi yıl hapis cezasına çarptırıldı. Hapishanede beş yıl kaldı, bu sürenin çoğunu Mısır'ın Batı çölündeki el-Vâhât Hapishane Kampı'nda geçirdi. 1964'te serbest kaldı. Bir süre Almanya'da ve Sovyetler Birliği'nde yaşadı, 1974'te Kahire'ye döndü. O günden bu yana Kahire'de yaşamaktadır. Ekim 2003'te Mısır Kültür Bakanlığı'na bağlı Kültür Yüksek Kurumu'nun verdiği Arap Roman Ödülü'nü kazanan muhalif yazar, ödül töreninde "böyle bir ödülü verme itibarından yoksun bir yönetimden edebi bir onur kabul edemeyeceğini" ifade ederek bu prestijli ödülü ve ikramiyesi olan yüz bin cüneyhi reddetmiştir.

PROF. DR. RAHMİ ER

1959'da Kastamonu'da doğdu. 1981'de Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Arap Dili ve Edebiyatı bölümünü bitirdi. 1982'de araştırma görevlisi olarak girdiği aynı birimde şimdi profesör olarak görev yapan Rahmi Er, aynı fakültede 2002-2007 tarihlerinde dekan yardımcılığı, 2010-2013 tarihlerinde de dekanlık görevlerini yürüttü. Modern Arap edebiyatı, özellikle de Mısır edebiyatı üzerine yoğunlaşan Profesör Er'in, makale ve kitap formunda yayımlanmış çok sayıda bilimsel çalışmasının yanı sıra, başta Arap edebiyatından olmak üzere yabancı edebiyatlardan yaptığı çeşitli şiir, öykü ve roman çevirileri bulunmaktadır.

O Koku
Sunullah İbrahim

Kitabın özgün adı
Tilke'r-Râ'iha

© Sunullah İbrahim
© Jaguar Kitap, 2013

1. Baskı: Kasım 2013

Çeviren
Prof. Dr. Rahmi Er

Editör
Özge Dinç

Sayfa Tasarım
Adem Şenel

ISBN: 978-605-63743-4-0

Baskı-Cilt
Ana Basın Yayın San.Tic. A.Ş Beysan Sanayi Sitesi Birlik Cad.
No: 32 Kapı No: 4 G Büyükçekmece / İstanbul

Sertifika No: 27215

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Jaguar Kitap'a aittir. Kaynak gösterilerek yapılacak kısa alıntılar haricinde yayıncının izni olmaksızın hiçbir surette kullanılamaz.

JAGUAR KİTAP

Prof. Dr. Cemal Birsel Cad. Sayan Han No: 8/22
Eminönü/İstanbul
Tel: 0 212 522 94 22
www.jaguarkitap.com
iletisim@jaguarkitap.com

O KOKU

SUNULLAH İBRAHİM

Çeviren Prof. Dr. Rahmi Er

YAZARIN *O KOKU*'NUN ÜÇÜNCÜ BASKISINA YAZDIĞI ÖNSÖZ

Bu koleksiyonun ilk baskısı 1986 yılında Kahire'de ve Dâru'l-Beydâ'da (Kazablanka), ikinci baskısı 1993 yılında Kahire'de yapıldı. Her iki baskı da, tıpkı şimdiki baskıda olduğu gibi, *Tilke'r-Râ'iha*'nın (O Koku) tam metnini içeriyordu.

O Koku aslında ilk kez, bundan otuz yedi sene önce 1966 yılında Kahire'de yayımlandı ve hemen toplatıldı. Koleksiyonun eksik bir baskısı 1969 yılında Kahire'de yapıldı, yine bir başka eksik baskısı da Beyrut'ta çıkan *Şiir* dergisinde yayımlandı. Eksik baskı 1971'de Kahire'de yenilendi. Eserin tam baskısı ancak 1986'da Hartum'da yapılabildi. Yine aynı sene tam metin olarak kısa öyküleri içeren bir cilt hâlinde Kahire'de ve Kazablanka'da da basıldı.[1]

1 O Koku'nun söz konusu edilen baskılarında romanla birlikte yazarın kısa öyküleri de yer almaktadır. Bu öyküler *es-Su'bân* (Yılan), *Arsen Lüpen, Ba'de'z-zuhr abara selâset usra* (Öğleden Sonra Üç Aile Geçti), *Agâni'l-mesâ'* (Akşam Şarkıları) ve *Abyad ve Erzak* (Beyaz ve Mavi). Bu baskıda yalnız *O Koku* adlı roman bulunuyor. (e. n.)

O baskıya yazdığım önsözde, önceden yazdığım metinleri daha sonra okumaya yanaşmadığım konusuna değinmiştim. Ama yeni baskıları kontrol ederken bunu mecburen yapıyorum. Bu koleksiyonu da yeniden okumak mecburiyetinde kaldım. Bu okuma, hayatımda ve yazarlıktaki uzun yolculuğumda yaşadığım bazı acıları yeniden depreştirdi. Ayrıca işin başında çok önemsemediğim, ancak sonraları düzeltmeye çalıştığım ve hâlâ düzeltmeye devam ettiğim dil hatalarımla beni yine karşı karşıya getirdi.

Doğrusu benim yazmaya başladığım dönemde yazarlar, dilbilgisi ve imla kurallarını genellikle göz ardı ederler ve bunları –özellikle gazete yazılarında– önemsiz görürlerdi. Arapçanın öğretim yöntemleri bunda önemli bir rol oynamıştır. Çünkü Arapça dilbilgisi öğretilirken körü körüne ezber esas alınmış; kuralların ve bu kuralların katı kalıplarından kurtulmanın mantığını öne çıkartmak suretiyle öğrencilerin akıllarına hitap etme gibi bir yola hiç girilmemiştir. Dolayısıyla okul beni Arapça dilbilgisi kurallarından nefret ettirmeyi başarmış, bu kurallarla arama çok güçlü psikolojik bir engel koymuştur.

Yusuf İdris'in, olduğu gibi yayımlamaya özen gösterdiğim takdim yazısını okuyan kişi, imla kurallarını umursamadığımı hemen fark edecektir.[2] Hatırlıyorum da, gazeteci yazarlardan birine, ilk öykülerimden biri olan *es-Su'bân*'ın (Yılan) imla açısından nasıl olduğunu sormuştum ve o da bana eliyle umursamaz bir işaret yapıp

2 Hikâye, oyun, roman yazarı, Mısır edebiyatının gelişimine büyük katkı yapmış Yusuf İdris'in yazdığı takdim yazısını, içeriğe yahut döneme dair yeterli bilgi vermediği gerekçesiyle bu baskıya almadık. *(e. n.)*

demişti ki: "Önemsiz bir mesele... Bu meseleyi bir şilin karşılığında bir Ezherliyle halledebilirsin."[3]

O Koku'daki durum, sadece dilbilgisi kurallarından nefret etmek ve onu küçümsemekten ibaret değildi. Aynı zamanda Yusuf İdris'in takdim yazısında işaret ettiği gibi, bütün çalışmaya damgasını vuran isyan durumunun bir ifadesiydi. Bu konuya bakışım zamanla, çeşitli faktörlerin etkisiyle değişti. Bu faktörlerden biri de, çalışmalarının temeline dili yerleştiren Edvar el-Harrât gibi yazarların ortaya çıkışıdır. Bu arada, gerek dilin düzgün kullanımı konusunda duyarlı olan Şam ve Bağdat gibi merkezlerle yakınlaşma, gerek "basın merkezi"nin Kahire'den Beyrut'a, oradan da Körfez ülkelerine kaymış olması neticesinde ve yine belki de bölgeye ve bölgenin kültürüne karşı yürütülen acımasız emperyalist saldırılara bir tepki olarak, Arapçayı düzgün kullanmaya ilişkin kamuoyu duyarlılığının arttığını belirtmek gerek.

• • •

Bu koleksiyonu şimdi okumam, aynı zamanda bana çalışmamı ayrıcalıklı kılan olgunun tohumlarını görme fırsatı verdi. Bunlar, metinler veya belgeler arasına ait hususlarla sanatsal yaratıcılığın başka şekilleriyle etkileşime ait hususlardır. Örneğin *O Koku*'da eşsiz bir belge vardır ki, bu belge, merhum Şuhdî Atıyye'nin[4] (1913-1960),

3 Ezherliler, aldıkları dini eğitimin yapısı gereği çok iyi Arapça bilmek zorundadırlar. *(ç. n.)*

4 1911'de İskenderiye'de doğmuş, lisansını Kahire Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde, yüksek lisansını İngiltere'de tamamlamış, 1930'lu yıllarda Mısır'daki öğrenci hareketlerinde başı çekmiş, birkaç kez tutuklanmış ve son tutuklanışında gördüğü işkence sonucu hayatını kaybetmiştir. Geride, *Ehdâfuna'l-Vataniyye* (Millî Hedeflerimiz, 1945), *Mâzâ Turıdu Amerikâ li'ş-Şarki'l-Evsat* (Amerika Ortadoğu için Ne İstiyor, 1956), *Hârat Ummu'l-*

1959'da, son tutuklanışından birkaç ay önce İngilizce olarak yazdığı şiirin Arapça çevirisidir. Şuhdî Atıyye, bu son tutuklanışı sırasında gördüğü işkence sonucu hayatını kaybetmiştir ve ben o kasidenin onun el yazısıyla olan orijinal metnini hâlâ saklıyorum.

Kısa öyküler bana aynı zamanda çalışmamın başlarında maruz kaldığım etkilenmeleri hatırlattı. *O Koku*'da *flashback* tekniğini ana anlatımla çelişen lirik bir dille kullanışım, sanırım *Kilimanjaro'nun Karları* romanının etkisiyle olmuştu. Bu, aslında bilinçli olmayan bir etkilenmeydi. Çünkü kendimle gurur duymam ve övünmemden dolayı başka bir yazarı bilinçli bir taklitten uzak duruyordum.

• • •

Şimdiki okuyuşum bana ayrıca, *O Koku*'nun başıma açtığı ve bir kısmını önceki baskının önsözünde anlattığım sıkıntıları hatırlattı.

Ancak gerek bu çalışmam, gerekse diğer çalışmalarımla ilgili olarak peşimi hâlâ bırakmayan sorun, okuyucularımın yazdıklarımı başımdan geçen gerçek kesitler olarak değerlendirmeye meyledişleridir. Tabii ki bunun nedeni, olayı birinci tekil şahıs zamiriyle anlatmayı tercih ediyor oluşumdur. Gerek bana kolaylık sağlaması, gerek birinci tekil şahıs anlatımıyla olan romanları okumaya meyilli oluşum, gerekse başımdan bilfiil geçmiş olan bazı durum ve deneyimlerden yararlanışım ve çalışmalarımın büyük çoğunluğunun genellikle gerçek kişi

Huseynî (Ummu'l-Huseynî'nin Mahallesi, roman) ve *Tatavvuru'l-Hareketi'l-Vatanitteti'l-Mısriyye - 1882-1956* (Mısır'da Millî Hareketin Gelişimi - 1882-1956) adında dört kitap bırakmıştır. *(ç. n.)*

ve olaylara işaret ediyor oluşu dolayısıyla "birinci tekil şahıslı anlatım"ı tercih ediyorum. Bununla birlikte yazdıklarımın otobiyografi gibi görülmesi mümkün değildir. Başka bir deyişle, bazı kişisel deneyimlerimden yararlanmış olduğum için, bunlar çalışmanın hedefine göre pek çok değişikliğe ve başkalaşıma uğramaktadır. Bu yanlış anlama başıma çok sorun açtı ve beni sıkıntıya soktu. Dolayısıyla okuyucular bana genellikle, hapiste tecavüze uğrayan "Şeref"in ben olup olmadığımı, Asvan'da kendisiyle beraber olduğum Rus kızın akıbetinin ne olduğunu soruyorlar. Bazıları *Beyrût Beyrût* adlı romanımın kahramanı Lamyâ'nın filanca olduğuna, Zât'ın karım ya da kızım olduğuna hükmetti. Olayları Umman Sultanlığı'nda geçen *Verde* romanı örneğinde mesele tehlike boyutunun zirvesine çıktı. Umman vatandaşlarından biri beni arayıp, "mahremim"in namusunu lekeletmeyi kendime nasıl yedirebildiğimi sordu, bana meydan okudu. Durumu düzeltmediğim takdirde sonumun kötü olacağı tehdidinde bulundu. Ona benim bir yazar olduğumu, *Verde* romanı da dâhil olmak üzere roman şahsiyetlerinin gerçek kişilerle benzerlikleri olsa bile gerçek olmadıklarını, sadece çok az durumda böyle bir şeyin söz konusu olduğunu ve öylesi durumlarda da bunun belirtildiğini boşuna anlatıp durdum.

• • •

O Koku da başıma pek çok ailevi sorun açtı. Çünkü bu çalışmada ağabey, kız kardeş, amca ve akrabalardan söz edilmekte ve onlara ilişkin bazıları okuyucuyu şoke edecek nitelikte samimi ayrıntılar verilmektedir. Çalışma ilk yayımlandığında bunlar hiçbir tepki yaratmadı.

Çünkü nitelemelerin kendileriyle örtüştüğü bazı yakınlarım ya okumayı bırakmışlardı ya da roman sanatıyla olan ilişkileri Yusuf es-Sibâ'î ve İhsan Abdulkuddûs'le sınırlı kalmıştı. *O Koku*'yu kendi kuşağımdan veya bir önceki kuşaktan tesadüfen okuyan bir yakınım, çalışmamı ciddiye almadı ve onu çoğunlukla daha önce hapse girmeme neden olan o ünlü sayıklamalarımdan biri olarak değerlendirdi.

Torunlara gelince, onların durumu başkaydı.

Yıllar yılları kovalamış ve torunlardan bir kuşak üniversite çağına gelmişti. Şanssızlığım o ki, onlardan bazıları okuma, özellikle de edebî eser okuma tutkunu olmuştu. Sonra devir de değişmişti. Otuz yıl önce makbul olan şey, şimdi ülkeyi saran gericiliğin gölgesinde şeytan işi bir şey hâline gelmişti. *O Koku*'nun bir baskısı bu torunlardan bazılarının eline geçmiş, onlar da çalışmayı babalarına ve dedelerine götürüp sorgulamışlar, belki de kızmışlardı.

Akraba kadınlardan birinin öldüğü gündü. Ölüm haberini sabahleyin almış, taziye görevini yerine getirmek için hazırlanmaya başlamıştım. Bu sırada eşim *el-Ehram* gazetesinde yayımlanan vefat duyurusunu bana getirip benim gitmemi gerektirecek bir durumun olmadığını söyledi. Duyuruyu okuyunca sebebi anladım. Burada akrabaların adları bir bir sayılıyor, ama benim adımın yeri boş bırakılıyordu. Anlaşılan biri vefat haberini yayın için hazırladıktan sonra "işlediği suç"un farkına varmış ve son anda benim adımı çıkartıvermişti!

Bütün bunları, bu mesleğin kaçınılmaz zorlukları olarak değerlendirmek mümkündür. Belki de bu, benim

roman denen bu yalana okuyucuları inandırmada elde ettiğim başarının bir göstergesidir. Bununla birlikte ben hâlâ okuyucunun şahsımla romanı birbirinden ayırmasını diliyorum. Çünkü roman, doğru bile söylese, büyük bir yalancıdır!

Sunullah İbrahim

Ekim 2003

SUNUŞ

Büyük üstadımız Yahya Hakkı, bir etkinlikte kendisiyle beraber olduğumda bana, ilk romanım *O Koku*'nun 1966 yılının şubat ayında ilk kez yayımlanışının ardından, bu romana ilişkin yaptığı eleştiriyi hatırlayıp hatırlamadığımı sordu. Ben "Hatırlıyorum," diye cevap verince, bana bu sefer aradan yaklaşık yirmi yıl geçtikten sonra hem kendisinin o zamanki eleştirisi hakkında hem de genel olarak romanım hakkında şimdiki düşüncemin ne olduğunu sordu.

O sırada romanın pek çok ayrıntısını hemen hemen unutmuştum. Son okuyuşumun üzerinden uzun yıllar geçmişti. Daha önce yazdıklarıma dönüp onları okumak âdetim değildi. Böyle bir okuma, bir çöküntü duygusu yaratmasa da bıkkınlık veriyordu.

Üstat Yahya Hakkı'nın yaptığı eleştiriye gelince onu hiçbir zaman unutmadım!

Çalışmanın el yazması nüshasını, modern Mısır tarihinin istisnai bir döneminde, örfî idarenin kaldırıldığı sırada, ez-Zâhir semtinde bulunan küçük ilkel bir

matbaaya teslim etmiştim. Yazarlardan artık matbaaya girmezden önce kontrol görevlisinin onayı talep edilmiyordu. En azından resmî olarak! Çünkü kontrol görevlisinin, eskiden olduğu gibi bir bürosu ve görevi vardı. Yapılan değişiklik bürosunun tabelasının kaldırılmasından ibaretti. Bir de kitaplara artık baskıya girmeden önce değil, basıldıktan sonra el konuyordu, o kadar.

Kitabımın başına gelen de buydu. Baskı işi tamamlanır tamamlanmaz kitabıma el konma emri çıktı. Kontrol heyeti başkanının bürosuna çağrılıp çağrılmadığımı veya kendiliğimden şikâyet etmek üzere ona gidip gitmediğimi hatırlamıyorum. Ama uzun lafın kısası, Abdulkadir Hâtem'in kendisine yakın yardımcılarından rahmetli Tal'at Hâlid'le görüştüm. Enformasyon Dairesi'nin ileri gelen memurları onun yanında toplanmış, beni izleyerek kafa buluyorlardı. El konan romanımın bir nüshası Tal'at Hâlid'in önüne serilmişti. Pek çok sayfasının kenarında kırmızı kalem izi görünüyordu. Sonra alaycı bir dille bana "Kahraman neden arkadaşının getirdiği fahişeyle ilişkiye girmeyi reddetti? Yoksa 'yumuşak' biri mi?" diye sordu.

Onunla tartışmaya girmedim. Çünkü müsadere edilen nüshalardan birkaçını kurtarmayı başarmıştım ve bunları arkadaşlarıma, tanıdığım yazar ve gazetecilere dağıttım. Onlardan nüfuzlu olan bazılarını romanın serbest bırakılması için araya sokmaya çalıştım. Böylece rahmetli üstat Zeki Murâd ile birlikte, o zamanlar *Rûz el-Yûsuf* dergisinin genel yayın yönetmenliğini yapan üstat Ahmet Hamrûş'a gittik. Adam beni çok sıcak karşıladı. Bana derginin yeni sayısının provasını gösterdi. Orada roman hakkında "Çağın Dili" başlığı altında küçük bir

yorum yazısı vardı. Ona romanın toplatıldığı haberini verdiğimde adam birden değişiverdi. Telefonun ahizesini kaldırdı, Enformasyon Dairesi'nde çalışan akrabası üstat Hamdi Hafız'ı aradı, kısa bir süre onu dinledikten sonra, ahizeyi daha yerine koymadan, matbaayı arayıp roman üzerine yazdığı yazının çıkarılmasını istedi.

Ancak müsadere haberi pek çok yazara ve gazeteciye uygun zamanda ulaşmadığı için gazete ve dergilerde birkaç yorum yazısı çıktı, bu arada kitap da İçişleri Bakanlığı'nın deposunda yatıyordu. Üstat Yahya Hakkı, nüshalardan birini kendisine hediye ettiğim kişilerden biriydi. Onunla bir ay kadar önce tanışmıştım, 1964 ortalarında hapisten çıkışım sonrasında. *El-Mecelle* dergisine giderek onu ziyaret etmiştim. O zamanlar bu derginin genel yayın yönetmeniydi ve derginin kapılarını bütün yazarlara, özellikle de gençlere açıyor, odasının ortasındaki değerli ahşap çalışma masasını onlara bırakıp kendisi yandaki rahat deri koltukla yetiniyordu. Onunla ilk görüşmemizde ona İngiliz eleştirmen Stephen Spender'in en son çıkan kitabıyla ilgili bir tanıtım yazımı götürmüş ve yazıyı ona okumuştum. Ben okurken o da dikkatle dinliyor, zeki gözleriyle beni inceliyor, telaffuzda yaptığım fahiş hataları kibarca düzeltiyordu. Okumayı bitirince yazıyı kabul ettiğini bildirdi. Bu benim, hapisten çıktıktan sonra yayımlanan ilk yazımdı. Bu yazıdan dolayı tam on cüneyh almıştım ki, bu da benim bir aylık geçimimi karşılamıştı.

O Koku'nun bir nüshasını ona götürdüm. Büyük bir memnuniyetle aldı. Adını görünce, odanın bu çalışmadan yayılan güzel kokuyla mis gibi koktuğunu söyleyerek iltifat etti.

Büyük üstat hatasını, birkaç gün geçer geçmez *el-Mesâ'* gazetesindeki haftalık köşesinde sert bir yazı yayımlayarak düzeltti. Bu yazıda şunları söylüyordu:

"Son zamanlarda edebiyat dünyasında şöhreti yayılan bu kısa romandan dolayı hâlâ üzüntü yaşıyorum. Yazarı, pespaye bir zevk anlayışıyla aptalca bir hata yapmamış olsaydı, bu çalışma en iyi yapıtlarımızdan biri olarak görülmeye layık olurdu. Yazarı, kahramanını mastürbasyon yaparken bize takdim etmekle yetinmeyip (şayet iş bununla kalsaydı mesele kolaydı), daha da ileri giderek kahramanın mastürbasyon yaptığı yere bir gün sonra dönüşünü ve yerdeki sperm lekesini görüşünü tasvir ediyor. Bu fizyolojik tasvirden öylesine midem bulandı ki, öykünün muhteşemliğine rağmen öyküden zevk alacak zerre gücüm kalmadı. Ben ahlaki değerlerine söz söylüyor değilim, tersine öykünün kabalığına, pespayeliğine ve bayağılığına itiraz ediyorum. Kaçınılması, okuyucuya gösterilmemesi gereken çirkinlik tam da budur."

Bu durumda büyük yazarımız bana, o yazısında "fizyolojik tasvir" olarak adlandırdığı meseleyle ilgili tutumumu soruyor olmalıydı. Ama onunla konuşurken aklım, o zamanlar yazarlıkla ilgili genel anlamda yaşadığım deneyimlere gitti ve ona kendimi, nasıl yazacağımı daha yeni öğrenmeye başlıyormuşum gibi hissettiğimi söyledim. Her yeni kitabım, benim bu sanatla ilgili bilmediğim bir yanı açığa çıkartıyor; kapasitemin sınırlarını, bendeki zayıf noktaları ve eksiklikleri daha iyi kavramamı; ayrıca mesleğinin çeşitli araçlarına sımsıkı sarılarak kâğıtları birer birer tüketen yazarların cesaretini daha çok takdir etmemi sağlıyordu. Yazarlıkta ilk adımlarımı

atmaya başladığımda bu düşünce bende yoktu ve o zamanlar bunları düşünmeyişimi de normal karşılıyorum.

O Koku'yu yazdığımda hapisten yeni çıkmıştım ve güneşin batışından doğuşuna kadar evde bulunmamı gerekli kılan bir adli kontrole tabiydim. Günün geri kalan kısmını, beş yılı aşkın bir süredir uzak kaldığım bir dünyayı tanımaya çalışarak geçiriyordum. Odama döner dönmez o gün içinde başıma gelen ve beni son derece sarsan veya bana garip gelen olayları ve gözlemlerimi hemen kabataslak kayda geçiriyordum. Daha sonra bu günceleri bir kenara itiyor ve çocukluk dünyası üzerine hapiste yazmaya başladığım romanıma dönüyordum. Bu romanın, genel tema ve ana karakterler bakımından birbirleriyle ilintili birkaç bağımsız öyküden oluşmasını planlamıştım. Birkaç bölüm yazıp bunları arkadaşım Hüseyin Abdurabbihi sayesinde hapishane dışına kaçırmayı başarmıştım. Hüseyin salıverilirken bu bölümleri alıp dışarıya çıkarmıştı.

Romanın başına oturuyor, ama kitabın yazımında bir türlü ilerleyemiyordum. Hapisteyken kalemimi tutuşturan ateş şimdi yok olmuş, yeni gerçek bütün duygularımı zapt etmişti.

Yeniden o meşhur soru ortaya çıkıyordu: Ne yazacağım, nasıl yazacağım?

"Yeniden" diyorum; çünkü bu soru hapisteyken, hayatımı bu sanata adamaya karar verdiğim andan itibaren yakamı bırakmamıştı. Bazen bu sorunun ilk kısmını hiç umursamıyordum. Sanat eserinin biçimiyle içeriği arasında bir ilişki bulunması gerektiğine dair Mahmûd

el-Âlim ve Abdu'l-Azîm Enîs'in o meşhur makalelerinde[5] ortaya konan ve 1950'li yıllarda bizi heyecanlandıran anlayışa, gençliğin verdiği saflık ve coşkuyla meydan okuyordum. Çünkü döneme damgasını vuran, "başkaldırı"ydı.

1960'ların ilk yılları hem siyaset hem sanat hem de yaşam bakımından çok verimli yıllardı. Hem Mısır'da hem de üçüncü dünya ülkelerinde yeni bir orta sınıf yükselmişti. Bu ülkeler, küresel güçler arasındaki uygun güç dengesinden yararlanarak, çökmekte olan eski sömürge düzenine ölümcül darbeler indirmeyi ve kendilerinin gerçekleştiremediği bir sosyal adalet düşü kurmayı başardılar. Sosyalist hareket, köleliğin olumsuzlukları üzerine uyanışa geçti ve bu durumdan gerekli sonuçları çıkartmak için sosyalist hareketin önündeki yol açıktı. İnsanoğlu uzaya çıkmıştı. Cinsel davranışlar, –örneğin zavallı erkeklerin bir gecede ortalama iki veya üç kez orgazm olabilmelerine karşın normal bir kadının bir gecede yaşayabileceği orgazm sayısının elliyi bulması gibi– ilginç hakikatler keşfedilmek üzere laboratuvara girmişti.

El-Vâhât el-Hârice[6] Hapishanesi'nin duvarları arkasında bizler –ben ve arkadaşlarım Kemal el-Kiliş, Rauf Mis'ad ve Abdulhakîm Kâsım– genç şairler Yevtuşenko ve Voznesenski ile yaşlı şair Tvardovski gibi Rus şairleri

5 Sözü edilen makale "el-Edeb beyne's-Siyâga ve'l-Madmûn" olup yazarların bir makaleler koleksiyonu olan *Fi's-Sekâfeti'l-Mısriyye* (Mısır Kültürü Üzerine) adlı ortak eserlerinde yayımlanmıştır (Kahire, Dâru'l-Fikri'l-Cedid, 1955). *(ç. n.)*

6 Mısır'ın güneybatısında, Yeni Vadi eyaletinin başkenti olan, Kahire'ye 600 km, Luxor'a 245 km mesafede bir vaha kenti. Şehir, adını vahadan almaktadır. Yazar bu kentteki hapishanede kalmış ve *Yevmiyyâtu'l-Vâhât* (Vahaların Güncesi) adıyla yayımladığı anılarını burada kaleme almıştır. *(ç. n.)*

şevkle takip ederdik. Bunlar, köhnemiş yapıları darmadağın ediyorlardı. Ayrıca Amerika'daki ışık ve hareket sanatlarını, kendiliğinden yazım deneyimlerini, Fransa'daki "yeni roman" dalgasını da takip ediyorduk. Kahire'de çıkan dergiler, dünyadaki çeşitli yeni edebî denemelere bol miktarda değinen yazılar yayımlıyordu. Ülkedeki bütün basın yayını bilfiil kontrolü altında tutan Nasır rejimine karşı maskeli sağcı muhalefet, kurnazca Beckett, Ionesco ve Dürrenmatt'ın çalışmalarını pompalıyordu.

Dolayısıyla "başkaldırı" dönemin yakıtı, "deney" ise dönemin sloganıydı. Necib Mahfuz sırtını Balzac tarzı yazılara dayayıp Arap roman sanatına tam tamına bir çağ atlattırdığı ilginç maceralara daldı. Edward Harrât, Galib Helesa, Baha Tahir, Süleyman Feyyaz, İbrahim Aslan, Yahya et-Tahir Abdullah ve daha başka yeni isimler ortaya çıktı. Bir yolunu bulup el-Vâhât el-Hârice Hapishanesi'ne girmiş olan iki kitap vasıtasıyla Hemingway'i keşfettiğim zaman ben de kendi yolumu bulduğumu düşündüm. Bu iki kitaptan biri Carlos Baker'a aitti, diğeri ise bir makaleler koleksiyonuydu. Bu koleksiyondaki makalelerin en önemlisi, adını şimdi unuttuğum eski bir Sovyet eleştirmenine ait, Amerikalı büyük yazarın kullandığı teknikleri çözümlemeyi hedefleyen bir makaleydi. Ben de bu teknikleri hemen benimsedim (bazılarını hâlâ kullanmaya devam ediyorum). Bunlar içerisinde en önemlileri, ekonomi ve sınırlı anlatımdır. Böylece "yüzen buzdağı", Arap belagatındaki geleneksel laf ebeliğine karşı özel bir parıltı olarak göründü. Hemingway'in etkisi altında, bugüne değin tamamlanması nasip olmayan çocukluk romanım üzerine çalışmaya başladım.

Serbest kaldıktan kısa bir süre sonra Mısrı'l-Gedîde semtinde kiraladığım mefruş odada bu romanın müsveddelerini biraz sıkılmış bir ruh hâliyle karıştırıyor ve kendi kendime; emperyalizmle amansız bir mücadeleye girmemiş, sosyalizmi inşa etme çabaları barındırmayan ve bu yolda çekilen korku, işkence, hapis, ölüm, kişisel bunalım gibi acı ve sıkıntılara temas etmeyen bir yazma denemesinin ne yararı olduğunu soruyordum.

Derken bir gece, ki o geceyi hiç unutamam, her gece polisin ayrılışından sonra telgraf tarzında yazdığım güncelere bir göz attım. Az sayıda günce sayfası birikmişti; hatırlayabildiğim kadarıyla sanırım on altı günlük bir günce... Hepsini bir oturuşta okudum. Öylesine etkilenmiştim ki, heyecandan titriyordum.

Bu telgrafvari üslûpta gizli bir akım vardı. Bu öyle bir üslûptu ki, ne okuduğunu anlamak için kısa kısa duraklamalara ihtiyaç hissettiriyor; ne en doğru sözcüğü seçmeye, ne dili düzgün kullanmaya, ne de alıngan kişileri şoke edecek çirkinlikleri örtbas etmeye önem veriyordu. Örneğin "*Ve-kâle'l-kâtib inne Maupassant kâle inne'l-fennân yecibu en yahluk âlemen eksere cemâlen ve besâtaten min âleminâ* – Yazar diyor ki, Maupassant, sanatçının dünyamızdan daha güzel ve daha sade bir dünya yaratması gerektiğini söylüyor" gibi kulak tırmalayan bir cümlede bile bir "güzellik" vardı. Bir burjuva evinin salonunda mide gazını salıverme kabilinden çirkin bir eylemde bulunurken bile bir "güzellik" vardı.

Muhalif bir görüşü ifade ettiği veya özgürlüğünü ya da millî kimliğini savunduğu gerekçesiyle silahsız bir kişiyi öldüresiye dövme, makatına hava pompası, cinsel

organının deliğine elektrik kablosu sokma gibi fizyolojik davranışlardaki çirkinliği ifade etmek için biraz çirkinlik gerekmez mi?

Sokakları bok götürüyorken, kanalizasyonun pis suları her yeri kaplamışken, herkes pis kokuları kokluyor ve bundan şikâyet ediyorken, niye biz yazdığımız zaman, sadece ve sadece çiçeklerin güzelliğinden ve ne harika koktuklarından söz etmek zorunda kalayım? Ya da seks konusunu bu yazarın bildiğinden çok daha iyi bilen okuyucuların sözüm ona terbiyeleri bozulmasın diye, cinsel organlarının delikleri neredeyse olmayan yaratıklar çizmek zorunda niye olalım ki?

Veciz güncelerimi okurken, bir sanat eserinin hammaddesinin karşısındaymışım gibi hissettim kendimi. Birazcık düzenleme ve cilalama dışında bir emek gerektirmiyordu. Ayrıca, kendi sesimi nihayet buldum diye düşündüm.

Yabancı kitaplar satan bir kitabevinde kendime bir iş bulmuştum. Bu kitabevinden daha sonra hem Rauf Mis'ad hem de Abdulhakîm Kâsım "mezun" olacaktı. İşim gün boyu kitabevinde bulunmamı gerektiriyordu. Bu nedenle ciddi ciddi yazabileceğim yegâne zaman, tatil günüydü. *O Koku*'nun ilk sayfasını bir sabah Ezbekiyye Parkı'nda bir kahvede yazdığımı hâlâ hatırlarım. Çok geçmeden, bu durumun anlamsızlığını fark ederek işi bıraktım. Bir arkadaşım (Dr. Cemal Sabir Cebra), Mısrı'l-Gedîde'de kendisine ait terk edilmiş bir eve başımı sokabilmemi sağladı. Bu ev eski kitaplarla doluydu. Arkeolog Sami Cebra'nın eserleriyle şehit azizlere ait cilt cilt kitaplar arasında, değerli dostlarım Rauf Mis'ad ve Kemal el-Kiliş'in manevi

desteklerini alarak, üç ay boyunca sadece ve sadece ilk romanım üzerinde çalıştım.

Güncelerin ayırt edici özelliği olan kısa solukluluğu muhafaza etmeye karar verdim. Muhtevasını özel bir yolla düzenledim ve bazı noktalara metnin sonunda verdiğim yararlı dipnot bilgileriyle ışık tuttum. Metne *Burnumdaki Pis Koku* adını verdim.

Ellili yılların ortalarından itibaren dostum olan Dr. Yusuf İdris, dipnot kullanmama karşı çıktı ve bunu aşırı bir yenilik olarak değerlendirdi. Sonra beni dipnotları ana metne taşımam konusunda ikna etti. Ayrıca roman için seçtiğim başlığa da itiraz etti. Giza Meydanı'nda yeni açtığı psikiyatr kliniğinde, *O Koku* adı üzerinde birlikte karar kıldık. Dr. Yusuf İdris, bana lütufkâr davranarak romana bir de önsöz yazdı.

En sonunda yayıncıya yirmi cüneyh ödeyip romanı matbaaya teslim ettim. Ressam Mustafa Hüseyin, kapak tasarımını hediye olarak yapıverdi. Böylece romanı, Yusuf İdris'in önsözüyle çıkardık. Kapakta da, adeta bir manifesto gibi kısa bir metin vardı. Kemal el-Kiliş, Rauf Mis'ad ve Abdulhakîm Kâsım'ın imzasını taşıyan bu metin şöyleydi:

"Şayet elinizdeki bu roman hoşunuza gitmediyse, bu bizim suçumuz değil. Bu, içinde yaşadığımız ve geçen onca yıldır geleneksel, basit, yüzeysel çalışmaların egemen olduğu kültürel ve sanatsal ortamın suçudur.

Bu katılaşmış egemen sanat anlayışını kırabilmek için böylesi samimi ve bazen acı veren bir edebiyatta karar kılıyoruz.

Genç yazarlardan Sunullah İbrahim'in romanını bu çerçevede takdim ediyoruz. Ardından Nebil Bedrân'ın *Siyahlar* adlı oyununu, Kemal el-Kiliş'in, Ahmed Haşim eş-Şerif'in ve Abdulhakîm Kâsım'ın kısa öykülerini, Rauf Mis'ad'ın oyunlarını ve Muhammed Hammâm'ın şiirlerini sunacağız.

Duymaya alışık olmadığınız bu isimler size, yine alışık olmadığınız bir sanat sunacaklar: Bir çağın ruhunu ve bir kuşağın tecrübesini anlatmaya çalışan bir sanat. Ruhunu anlatmaya çalıştıkları çağ öyle bir çağ ki, mesafeler ve sınırlar kalkmış, kuruntular dağılmış, insan varoluşun hakikatine nüfuz etmiştir. Tecrübesini anlatmaya çalıştıkları kuşak ise, kraliyet ve feodalitenin hüküm sürdüğü bir zamanda doğmuş, kralın ve İngilizlerin devrilmesi için sloganların atıldığı gösterilere katılmış, sonra gönlünü Temmuz Devrimi'ne açmış, bu devrimi bilinçli bir şekilde ve fiilen yaşamış, kraliyet rejiminin, kapitalizmin çöküşüne ve sosyalizmin kuruluşuna, bunca müthiş olayın sadece birkaç yıl içerisinde yaşanıverdiğine tanık olmuş bir kuşaktır. Dolayısıyla bu kuşağın tecrübesi çoktur, engindir ve her çeşit çelişki ve bunalımla doludur. Yaşadıkları bu çelişki ve bunalımlar onların bilgilerini ve var olma bilinçlerini artırmış ve anlatımlarının yaratıcı bir edebiyat olarak somutlaşabilmesi için, son derece cesur ve keskin olmasını gerekli kılmıştır.

Seçmiş olduğumuz yol, işte budur."

Şüphesiz okuyucu, bu sınırsız özgüven dolu (belki de tam bir güvensizlik göstergesi) hamasi üslup, "varoluşun hakikati" gibi görkemli kelimeler ve "sosyalizmin kuruluşu" gibi daha sonra yanlışlığı kanıtlanmış hükümler

dolayısıyla, bugün benimle birlikte gülümsüyordur. Ancak bunlar, başlangıcın saflığı veya belki de erken bir nefsi müdafaadır.

Romanın baskıdan çıktığı andan itibaren çok zor günler geçirdim. O zamanlar Mısır gazete ve dergilerinde yayımlanan yazılar, "toplumcu gerçekçi" edebiyat olarak bilinenlerle ilgili olarak, büyük resmi gözden kaçırıyor, sağlanan başarılar vs. gibi o hep bildik hususları tekrarlayıp duruyordu (Bu hususlar şimdi en geri kalmış, en gerici yazarlar tarafından dillendirilip duruyor ki, bu da, bu hususların değeri ve yararı konusunda bize bir fikir veriyor).

Başta Mısır olmak üzere Arap ülkeleri, Arap gericiliğinin yanı sıra Amerikan emperyalizmi ve onun siyonist üvey kızıyla sıcak bir çatışma hâlindeydi. Dolayısıyla bu koşullarda bana, böyle bir çalışmayla ülkeme zarar verip vermediğime ilişkin sorular gelmesi doğaldı.

Bunlara ek olarak "tutuklama" tehdidi de her daim boynumda asılıydı.

Pek çokları romanda bir şaka ve alay konusu buldu. Bazı gruplar da romanı alıp kendi çıkarları için kullandılar. Bunun üzerine Abdulkâdir Hâtim de, romanı alıp, "komünistler"in ulaştıkları yozlaşmaya ve müptezelliğe bir kanıt olarak sunmak üzere, devlet başkanı Cemal Abdülnasır'a götürdü. "İslam Konferansı" da benzer bir neticeye vardı. Benim bu "muzipliğimin", onlarca yıldır mücadelesine ve fedakârlığına saygı duyduğum siyasi bir güce dokunmak için kullanılması bana acı verdi.

Romanı daha sonra 1968 yılında Beyrut'ta, Yusuf el-Hâl'in *en-Nehâr* gazetesinden çıkardığı *Şiir* dergisinde

yayımlamak zorunda kaldığımda da yine aynı acıyı yaşadım. Çünkü bunların hiçbiri kuşkularını üzerlerinden atamamıştı.

Ama ben, bu romanı yazdığıma ve o koşullarda yayımladığıma hiç pişman olmadım. Ne ifade tarzımdan pişmanlık duydum, ne de bu ifade biçiminden vazgeçmeyi düşündüm. Doğrusu çoğu zaman, ortaya koyduğum çalışmayı sanki bir erken doğumla dünyaya getirdiğimi düşünmedim değil, ancak hâlâ içtenlikle diyorum ki, o zamanlar yapabileceklerim bu kadardı.

Öze yönelme, iç sese kulak verme, alıngan burjuvanın duygularını veya bazı dönemlik itibarları dikkate almaksızın dış dünyanın hakiki gerçekliğinden servis yapma meselesine gelince, ben bunları hâlâ çalışmamın esası olarak görüyorum.

Toplatılma kararı kitabımı yok edemedi, zira hâlâ ortada duruyor. Dolayısıyla, Arap ülkelerindeki devlet organları bu durumdan kendilerine çok iyi bir ders çıkarmalıdırlar.

1969 yılında, yurt dışında bulunduğum bir sırada, yayınevi [adı önce *Mekteb Yulyô* (Temmuz Büro) idi, daha sonra *Dâru's-Sekâfe el-Cedîde* (Yeni Kültür Evi) oldu], kontrol makamını kızdırabileceğini düşündüğü ne varsa hepsini –benim iznimi almaksızın– çıkartarak romanın ikinci baskısını yaptı. Bu işi yaparken muhtemelen bir sansür memurundan yardım da almıştır. Çünkü o sıralarda hayat şartlarının sansür kurumunun dışına ittiği, kurumdaki tecrübesini yazar olsun, yayınevi olsun dileyenlere sunan "özel sektör" sansür memurları vardı. Yayıncıyla *Kitâbât Mu'âsıra* (Çağdaş Yazılar) adlı başka bir

yayıncı arasındaki özel bir anlaşma çerçevesinde aynı baskı Kahire'de 1971 yılında yeniden yapıldı.

Şu anki baskı, ilk baskının toplatılmasından bu yana yapılan ilk tam baskıdır (zira *Şiir* dergisince yapılan baskı da, okuyucularının hassas duygularını rencide edebileceği düşünülen ne varsa hepsini kesen o meşhur makastan kurtulamamıştı). Bu arada tabii ki ben de orijinal baskıda yer alan bazı dil ve gramer hatalarını giderdim; kimi yerlerde mesela erkek çocuğa bir yerde erkek olarak yer verdikten sonra başka bir yerde aynı çocuktan kız çocuğuymuşçasına söz edişim gibi dalgınlıkla yapmış olduğum hataları düzelttim. Aynı şekilde James Joyce'tan yapılan alıntının kaynağını tashih ettim. Özgün baskıda söz konusu alıntının *Ulysses* romanından yapıldığını söylemiştim. Alıntılanan ibareyi Londra çıkışlı *The Times* gazetesinin edebiyat ekinde yayımlanan bir eleştiri yazısında okumuştum ve bu ibarenin -anlaşılan hata ile- Joyce'un ünlü romanında geçtiğini söylemiştim. Romanımın İngilizce çevirisi (1971'de Heinemann Yayınevi tarafından Londra'da yayımlanmıştır) yapılırken, çevirmen Denys Johnson-Davies alıntılanan ibarenin aslını *Ulysses*'te epey bir süre aramış, ama izine rastlamamıştır. Joyce'un çalışmaları üzerine uzmanlaşmış kişilere müracaat etmesi sonucu, ibarenin aslının *Ulysses*'te değil, *Sanatçının Bir Genç Adam Olarak Portresi* adlı romanda geçtiğini öğrenmiştir.

Sunullah İbrahim
Kahire, 1986

"Bu ırk ve bu ülke ve bu hayat beni ortaya çıkardı," dedi. "Olduğum gibi dile getireceğim kendimi."

James Joyce, *Sanatçının Bir Genç Adam Olarak Portresi*[7]

7 Çev. Murat Belge, s. 219, İletişim Yayınları, 5. baskı, İstanbul 2012.

O KOKU

"Adresini söyle," dedi zabit. "Adresim yok benim," dedim. Dehşet içinde bana baktı: "Öyleyse nereye gideceksin? Ya da nerede kalacaksın?" "Bilmiyorum," dedim. "Kimsem yok benim." "Bu şekilde gitmene izin veremem," dedi zabit. "Ben tek başıma yaşıyordum," dedim. "Her gece sana gelebilmemiz için nerede kaldığını bilmemiz gerekiyor," dedi. "Bir asker seninle beraber gelsin."

İşte böyle sokağa çıktık, ben ve bir asker. Merak içinde etrafıma bakındım. Geride kalan onca yıl boyunca hep düşlediğim an, bu andı. Acaba içimde normalin dışında bir his var mı diye yokladım; bir sevinç, bir mutluluk veya herhangi bir duygu; hiçbir şey yoktu. İnsanlar yürüyorlar, konuşuyorlar, sanki ben hep onlarla birlikteymişim, hiçbir şey olmamış gibi doğal bir şekilde hareket ediyorlardı. Asker "Bir taksiye binelim," dedi. Kendi kendime, bu adam benim paramla gezinmek istiyor, dedim. Böylece ağabeyimin evine gittik. Ağabeyim merdivende bana, şehir dışına çıkmakta olduğunu, dolayısıyla daireyi

kapatması gerektiğini söyledi. Bunun üzerine aşağı indik ve arkadaşımın evine gittik. Arkadaşım da, "Kız kardeşim burada, seni kabul edemem," dedi. Böylece tekrar sokağa döndük. Asker huysuzlanmaya başladı. İçinden geçen kötü düşünceler gözlerine vurmuştu. Kendi kendime, herhalde on kuruş istiyor, dedim. "Bu şekilde devam edemeyiz, haydi karakola dönelim," dedi. Karakolda başka bir asker vardı. Dedi ki: "Sen problemsin, seni bırakamayız." Karşısına oturdum, çantamı yere bırakıp bir sigara yaktım. Gece olduğunu, herhangi bir şey yapamayacağını söyledi. Üçüncü bir askere seslenerek, "Bunu içeri tık," dedi. Beni kapalı bir odaya götürdüler. Kapısında dördüncü bir asker nöbet tutuyordu. Asker üstümü yokladı, paralarımı alıp cebine attı. Sonra beni, duvarlarında yerden biraz yüksek ahşap bir kirişin dolandığı geniş bir odaya koydu. Kirişin üzerine oturdum. İçeride pek çok adam vardı. Habire kapı açılıyor ve içeriye başkaları giriyordu. Boynumda bir karıncalanma oldu. Elimi boynuma uzatınca bir ıslaklık hissettim. Elime bir baktım, parmağımda büyük bir kan izi vardı. Elbiselerimde onlarca tahtakurusu gördüm. Sonra ayağa kalktım ve ilk kez odadaki duvarların her yerine bulaşmış büyük kan lekelerini fark ettim. Oradakilerden biri gülerek bana, "Gel buraya," dedi. Yerde oturanlardan bazıları o taraftaydı. İçlerinden biri, lime lime olmuş bir battaniyeyi yere serdi. Bu battaniyenin bir ucunda kendime küçük bir yer bulup üzerine oturdum ve çenemi dizlerime dayadım. Battaniyenin sahibi bana: "Niye yatıp uyumuyorsun, yatsana," dedi. Ama orada bedenimi uzatabileceğim bir yer yoktu. Dedim ki: "Ben bu şekilde oturmayı tercih ediyorum." Bir başkası: "Uyuşturucudan mı?" diye sordu.

"Hayır," dedim. "Hırsızlıktan mı?" "Hayır," "Cinayetten mi?" "Hayır," "Rüşvet?" "Hayır," "Sahtekârlık?" "Hayır."

Adam hayret içinde susup bana garip garip bakmaya başladı. Soğuktan dolayı bir titreme gelince kalkıp biraz yürüdüm. Sonra tekrar oturdum. Oturuş biçimim yorunca başka bir pozisyon aldım. İçlerinden biri, katlayıp altına koyduğu battaniyeyi çıkardı ve uyumak için hazırlanmaya koyuldu. Yerlerde dolaşan tahtakurularını yakalayıp öldürmekle oyalanıyordum. Birden başımı göğsüme doğru eğdim. Çünkü oradakilerin yüzümü görmesini istemiyordum. Uyuklamaya başlamışlardı. Önümde yaşlı bir adam kirişin üzerine yatmıştı. Asker kapıyı açıp ona "Burada seni soran biri var," diye bağırdı. Yaşlı adam bir yastık ve battaniyeyle geri geldi, kirişin üzerine uzandı, battaniyeye sarındı, başını yastığa koydu ve hemen uykuya dalıp yüksek sesle nefes alıp vermeye başladı. Tahtakurularına hiç aldırmıyordu. Yanı başında adamın biri oturmuş, dik dik yüzüme bakıyordu. Düğmeleri iliklenmemiş, içine bir şey giymediği için çıplak göğsünü gösteren paltosunun ceplerine sokmuştu ellerini. Aniden garip ve korkutucu bir uluma sesi çıkardı. Sonra kalkıp sendeleye sendeleye bana yaklaştı. Yüzüme bakıp bir kahkaha attıktan sonra yanıma oturdu. Uyuşuk bir hâlde önüne baktı, sonra uludu. İrikiyim bir delikanlı kalkıp suratına bir tokat patlattı. Deli adam, suratını korumak için kolunu kaldırarak, "Bana vurma," dedi. Ama delikanlının darbeleri adamın üzerine yağmur gibi yağdı. Kemiklerinin tak tak sesini duydum. Deli adam nefes nefese olduğu yere yığıldı. Diğerleri güldüler. Battaniyenin sahibi, üzerindeki battaniyeyi çekip eliyle yanı başında uyuyan dolgun bir oğlanın üzerine örttü. Battaniyenin

altında kalmazdan önce oğlanın yüzünü gördüm. Şarap rengi bir teni, dolgun dudakları vardı. Dizleri bükük vaziyette derin uykuya dalmıştı. Adam battaniyenin altından koluyla onu sardı. Hareket ede ede sonunda ona yapıştı. Kolu battaniyenin altında, oğlanın vücudu üzerinde hareket ediyordu, oğlanın pantolonunu çıkardı. Adamın bacakları oğlanın sırtına yapıştı. Oğlanın yanı başında, deli adamı pataklayan irikıyım delikanlı oturmuş, battaniyenin altında olanları izliyordu. Bakışlarını yukarı kaldırdığı her an göz göze geliyorduk. Kısa bir süre sonra battaniyenin altındaki hareket duruldu. Örtü sallandı ve oğlan doğruldu. Uykudan ayılmak için gözlerini ovuşturuyordu. Bacaklarının arasına bakmaya başladı. Ben otururken biraz kendimden geçmişim, sonra uyandım. İrikıyım delikanlıyı göremedim. Sonra battaniyenin altından çıkan bacaklarını gördüm. Oğlanı kucaklamış bir hâlde yatıyordu. Kalkıp dolaşmaya başladım. Battaniye sallandı. Delikanlı battaniyeyi oğlanın üzerinden çekip tümüne kendisi sarındı. Oğlan belden aşağısı çıplak vaziyette yatıyordu. Karanlık yavaş yavaş dağılmaya başladı. Sabah ışıklarının etrafı aydınlatışını izledim. Sonunda gelip elimizi yüzümüzü yıkamamız için kapımızı açtılar. Avluyu temizletmek için oğlanı götürdüler. Geri kalanlar yemek alıp kahvaltılarını yaptılar. Oğlan kapıda görünerek, "Bana bir şey bırakmadınız mı?" diye sordu. İrikıyım delikanlı, "Hayır," diye karşılık verdi. Asker, isimleri anons etmeye başladı. Adımı işitince çantamı sırtlanıp dışarı çıktım. Dünkü askerin yanında kız kardeşim duruyordu. Asker bana üzerinde adım ve fotoğrafım bulunan küçük bir defteri teslim etti. Kız kardeşimle sokağa çıktık. Kız kardeşim "Bir şeyler içmek

ister misin?" diye sordu. Ben "Yürümek istiyorum," dedim. Beni Mısrı'l-Gedîde semtinde bir eve götürdü. Temiz giysiler alıp banyoya girdim. Kapıyı arkamdan kapattım. Giysilerimi çıkartıp duşun altına çırılçıplak girdim. Vücudumu sabunlayıp suyu açtım. Başımı yukarı kaldırdım ve gözlerimi fıskiyenin küçük gözeneklerine diktim. Fıskiyeden su akınca gözlerimi kapatmak zorunda kaldım. Başımı eğip suyla birlikte vücudumdan aşağı inen, sonra zeminde banyo giderine kadar akıp giden sabun köpüklerini izledim. Vücudumu tekrar sabunladım ve yeniden, sabun köpüklerini alıp gidere götüren suları izledim. Gözlerimi kapattım ve suyun altında hareketsizce durdum. Sonra musluğu kapattım. Havluyu alıp ağır ağır vücudumu kuruladım. Ardından giyinip banyodan çıktım. Bir sigara yaktım. Kız kardeşime "Sinemaya gidelim," dedim ve gittik. Kuşlar üzerine bir filmdi: İrileşiyorlar, çoğalıyorlar, sonunda vahşileşip insanları kovalıyorlar, çocukları kapıyorlardı. Başıma şiddetli bir ağrı girdi. Eve döndük. Kız kardeşim temizliğe girişti. Bense sigara içerek ve pencereye yaklaşmaktan kaçınarak salon, mutfak ve oda arasında dolaşıp durdum. Giysilerimi çıkardım ve yatağa uzandım. Kapının zili çalınca kalkıp açtım. Zili çalan, askerdi. Ona "Bir dakika," dedim. Hemen odaya koşup defteri getirdim ve ona uzattım. "Gün" sütununa adını yazdı ve gitti. Yatağa uzandım. Bir sigara yaktım. Tavanı incelemeye koyuldum. Asker tekrar geldi. Uyumaksızın yatağın üzerinde uzanmaya devam ettim. Çok sigara içtim. Sabah olunca kalktım, elimi yüzümü yıkadım ve elbiselerimi giyip çıktım. Bir sandviç yedim. Sabah gazetelerinin tümünü satın aldım. Sonra tramvaya bindim. Vagonun kapılarının kapanışını izledim.

Kadınlara ait bölmenin yakınında dikilip birer birer kadınları süzmeye başladım. Saçları farklı stillerde yapılmıştı. Yüzleri boya küpüydü. Acil İstasyonu'nda indim. Duvar kenarında, kaldırımda yatan bir adam vardı, üzeri kanlı gazetelerle örtülmüştü. Caddenin ortasındaki kaldırımda da kara çarşaflı birkaç kadın toplanmış, ellerini adamın bulunduğu tarafa doğru sallayarak feryat ediyorlardı. Otobüse binip Munâ'nın evine gittim. Beni annesi karşıladı. Elini öptüm. Önce beni tanımadı. Oturup konuştuk. Onunla kocası hakkında mutlaka konuşmam gerekiyordu. Ona, son ana kadar kocasının yanında olduğumu söyledim.

Elim eline kenetlenmiş bir hâlde yanında oturuyordum. Biz otomobilin arka koltuğundaydık, geri kalan otomobiller de arkamızdaydı. O olacakları biliyordu, ama bir şey demedi. Cılız bir sesle eski bir aşk şarkısından bir bölümü tekrar tekrar mırıldanıyordu. Hava çok sertti ve bizi soğuktan koruyacak bir şey de yoktu. Titremeye başladım. Dişlerim birbirine vuruyordu. Yolu göremiyorduk. Hemingway'den söz etmeye başladık. Karanlıkta cebinden bir tarak çıkarıp ak dolu saçlarını tararken gördüm onu. Aklarını gizlemek için saçlarını boyattığını biliyordum. Arabaya sessizlik çökmüştü. Önümüzde Ahmed başını havluyla sarmış, inliyordu. İçi titrerken, ağrı da başını kemiriyordu. Vardığımızda şafak söküyordu. Ellerinde sopalarla bizi indirdiler. Yere oturduk. Soğuktan ve korkudan tir tir titriyorduk. O bizim en uzun boylumuzdu. "İşte o!" diyen bir ses işittim. Başına vurdular. Ona "Başını indir köpek!" diye bağırdılar. Bizi çağırmaya başladılar, sonunda da onun adını seslendiler. Bu, onu son görüşüm oldu.

Kadın bana "Düşünebiliyor musun," dedi, "bu olay öncesinde ondan bir mektup aldım, bu durumun uzun sürmeyeceğini söylüyordu." Ona, kocasının bana sürekli, Munâ kollarındayken gece uyumuşluğu olmadığını söylediğini aktardım. Adam el şaplatıp "Sizden önce çıkacağım," diyordu. Ne pahasına olursa olsun çıkmak istiyordu. Munâ'nın annesi çaresizce çevresine bakındı ve şiş gözkapakları gözlerinin üstüne düştü. Başı, kısa gevşek bedeninin içine daldı. Bana kendisine yaklaşmamı işaret ederek, "Beni gerçekten seviyor muydu?" diye fısıldadı. Ona "Elbette," dedim.

Ona ne diyebilirim ki? Her şey bitmiş tükenmişken durumu tam olarak ortaya koymanın ne yararı var? Sonra, bir başka insanın içinden geçenleri tam olarak kim bilebilir ki? Diyorlar ki, bazıları aşk için yaratılmış, bazıları da aşk için yaratılmamış. Başkaları da aşkın sadece romanlarda olduğunu söylüyor. Ona gelince, bir keresinde bana bir kızla olan hikâyesini anlatmıştı. Kızın ailesi, kendi dinlerinden olmadığı için onu sopayla kovalamışlar. Bir başka kadın daha var, ama aniden ölmüş. Üçüncü bir kadın da var ki, bu kadının, ne yolla olursa olsun mutlaka bir çocuk doğurması gerektiği hususunda kocasıyla anlaştığını keşfetmiş. Adam kırk beşini geçmiş, ellisine merdiven dayamış ve çocuk istiyormuş. Birlikte dışarıda, güneşin alnında olduğumuz bir gündü, düşüncelere dalıp gitmişti. Ben oradan buradan konuşuyordum, o ise kendi dünyasındaydı. Bana kulak vermiyordu. Belki meseleyi zihninde evirip çeviriyordu... Fakat bir keresinde ben yanında merdivenden iniyordum, zemin kata yaklaşıyorduk. Merdivene hızlı hızlı ve düzenli bir şekilde vuran bir ayak sesi duyduk. Sonra önümüzde uzun boylu bir genç kız

belirdi. Asansörün kapısında durdu. Güneş ışığı merdivenin cam pencerelerinden yüzüne vuruyordu. Bize baktı. Bir şeyden dolayı gülüyordu. Saçları kabarıktı, yanakları kızarmıştı. Yerinde duramıyordu. O, yanı başımda aşağı inerken, gözleri genç kızın üzerindeydi. Sıcak bir ah sesi çıkardığını duydum.

Munâ'nın annesi kalkıp odasına gitti ve küçük bir çantayla geri geldi. İçinden birkaç evrak çıkartıp yıpranmış bir kâğıdı bana verdi ve dedi ki: "Bu, evlenmemizden önce bana yazdığı şiirdir."

O kadın sürekli düşüncelere dalıp gidiyordu. Adam ona ne düşündüğünü sorduğunda, "Hayatı ve ölümü..." diyordu. O da bunun üzerine şunları yazdı:

Ben mahzunum bebeğim,
Mahzun ve yalnız.
Uzanmış yatıyorum yatağımda,
Soğuk ve ölü bir yatakta.
Okuduğum bütün kitaplarla.
Konuşabileceğim kimse yok
Birlikte gülebileceğim kimse yok.
Dökeceğim gözyaşı yok.
İşte budur ölüm
Fakat daha da kötüsü
Düşünemez ölen kişi,
Düşünmedikçe kurtçuk.
Tek başına olduğunda
Düşünür insan,

Arzular, bakar, kovalar
Bilmeksizin neyi kovaladığını
İşte budur hayat ve ölüm.
Bu bir hayat değildir kesinlikle
Sadece henüz ölmemişimdir, o kadar...
.....
Ama sessiz ol hele! İşte bak ayak sesleri
İnsana ait ayak sesleri
İşte geliyorlar, yaklaşıyorlar
Gerçekten onlar mı?
Evet! Asla! Belki!
Evet! Bak işte zile basıyorlar
İnsanlara ait ayak sesleri işitiyorum.
İnsan sesleri duyuyorum
Gülmelerle keyiflenen.
Bir arkadaş mı? Hayır, daha fazla...
Pek çok arkadaş onlar, ey bebeğim.
.....
Mahzun değilim henüz bebeğim,
Ama korkuyorum
Onlar ayrılacaklar ve terk edecekler beni yeniden
Hayata ve ölüme!

Zil çaldı ve Sahr içeri girdi. Bıyıklarını kesmiş, saçlarını taramış, bütün sabah gazetelerini koltuğunun altına almıştı. Zil tekrar çaldı ve bu sefer içeri şık bir delikanlı girdi. Munâ'nın annesi Sahr'ı göstererek dedi ki:

"Bu, kocamın arkadaşı." Delikanlı: "Onu tanıyorum," diye karşılık verdi. Sahr hemen ayağa kalkıp gözlüğünü taktı ve odada dolanmaya başladı. Rafta İngilizce ve Fransızca bazı kitaplar vardı, bunları karıştırmaya koyuldu. Sonra bir elini beline koydu, içlerinden bir kitabı alıp pencereye götürdü. Kitabı açtı ve ara ara gözlüğünün üstünden şık delikanlıya bakarak kitabın sayfalarını karıştırmaya başladı.

Hayatının en mutlu anlarından biri olmalı. Çünkü orada herhangi bir şekilde kendisini tanıyan biri olduğunu biliyordu. Eskiden herkes kendisini tanıyor sanırdı. Sonra yavaş yavaş gerçeği anladı. Onu ilk gördüğümde bağrı açık bir vaziyette ağır adımlarla yürüyor ve ikide bir parmağını kaldırıp bıyıklarını okşuyordu. O günlerde liderler çeşitli biçimlerde bıyık bırakıyorlardı. Dolayısıyla her birinin diğerlerinden farklı, kendine has bir bıyığının olması tesadüf değildi. Sonra bu bıyıkların hep takma olduğunu keşfetti. Bu bıyıkları takanlar gidince, modası da geçti. Gönülde onlara ait hiçbir şey kalmadı. Zaten gönülde hiç iz bırakmamışlardı. Demir kapıya kafasını vurmaya başladı, neredeyse yaracaktı. Ağlıyordu.

Pencereden baktım, karşı evde bir genç kız gördüm, bir başka kızı kollarına almış dudaklarından öpüyordu. Tek gözlü bir genç kız içeri girdi ve ağladı. O ağlarken Sahr, elleriyle onun saçlarını okşadı. Munâ'nın annesi genç kızın hep böyle olduğunu, bir erkek görür görmez ağladığını söyledi. Sonunda Munâ okuldan döndü. Ona, "Ben babanın arkadaşıyım," dedim. Bana düşmanca baktı. Onu alıp kulübe götürdüm. Orada başka çocuklar da vardı. Onlara Munâ'yı alıp birlikte havuza inmelerini, çünkü yüzme bilmediğimi söyledim. Onu alıp havuza indiler.

Munâ mutlu bir hâlde koşup oynamaya başladı. Yüzmeye yardımcı bir tahta vardı. Munâ ona tutundu. Ancak şişman bir başka kız çocuğu, üstünde yüzmek için tahtayı ondan çekti. Munâ tahtaya sıkıca sarıldı. Şişman kız Munâ'nın saçlarından tutup sert bir şekilde çekerek onu tahtadan uzaklaştırdı ve tahtayı alıp üzerine yattı. Munâ şimdi havuz kenarından uzaktaydı. Ben zeminde koşarak ona doğru gittim. Soluk soluğa suda çıkıp iniyordu. Gözleri korkudan açılmıştı. Ona seslendim. Ama o suyun altına indi, bir daha görünmedi. Yüzücülerden biri yardıma koştu, onu yukarı çekip bana getirdi. Alıp evine götürdüm. Merdiveni çıkarken bana, "Eğer içeride biri varsa, ona senin babam olduğunu söyleyeceğim, böyle olmadığını söyleme sakın," dedi. Eve girdik. Annesi giyiniyordu, bu yüzden onu bekledim. Sonra gözüm duvar saatine ilişince yerimden fırladım, kapıya koştum ve caddeye fırladım. Askerin geliş saatine bir şey kalmamıştı. Nefes nefese odama vardım. Beni bekleyen bir mektup buldum. Gönderenin adına baktım, Necvâ olduğunu gördüm. Mektubu yavaş yavaş okudum. Sonra bir sigara yaktım ve yatağa uzandım. Mektubu yeniden okudum. Onca yıldan sonra yeniden buluşup buluşamayacağımızı soruyordu. Zihnimde suretini; sevimli gözlerini ve dolgun dudaklarını canlandırabilmek için gözlerimi kapattım. Zil çalınca kalkıp kapıyı açtım. Asker gelmişti. Ona "Bir dakika," dedim, odama gidip defteri getirdim ve kendisine verdim. Adını yazıp imzaladıktan sonra çekip gitti. Tekrar gelene dek saklamak üzere defteri cebime koydum. Zil yeniden çaldı. Kapıyı açtığımda Necvâ'yı karşımda buldum. Onu kucakladım, o da sımsıkı sarıldı bana ve bütün vücudunu vücuduma yapıştırdı. Ama ben ona vücudumu

yapıştırmadım. Onu kendimden uzaklaştırıp şöyle bir baktım. Sonra onu odama götürüp ışığı söndürdüm. Yatağın üzerine oturdum, onu da yanıma oturttum. Sonra kendime doğru çektim ve dudaklarından öptüm. Yüzünü uzaklaştırıp, "Anlat bakayım," dedi. Hiç içimden gelmiyordu anlatmak. Elimi yüzünde gezdirdim. Sıcaktı, yumuşacıktı. Yüzünü geri çekerek dedi ki: "Konuş. Ne oldu, anlat." Elimi dudaklarına koydum, başını kendime doğru çekip öptüm. Dudaklarını dudaklarımın arasına aldım. O da ön hazırlık olmaksızın, aynı kabalıkla beni ısırdıktan sonra benden uzaklaştı.

Her zaman olan buydu. Kendisini ilk öptüğümde utanmıştı. Yanı başında oturuyordum, ışık yanağına vuruyordu. Konuşmayı bırakmıştık. Başımı omzuna dayadım, itiraz etmedi. Yanağından öptüm, sonra dudaklarından. Cesaretimizi biraz toplayınca, alt dudağımı acımasızca ısırdı. Canım acıdı. Ben dudaklarını ağzımda yumuşacık hissetmek istiyordum. Ona doyamıyordum. Bütün gün onu kollarımda tutabilecek olsam bunu yapardım. Yüzünde ve bacaklarında bir sıcaklık vardı. Her seferin akabinde onu çırılçıplak ayakta durdurup bacaklarını seyrediyordum. Yukarıdan aşağı estetik biçimde salınan bacakları yumuşak ve esmerdi. Ondan kollarını soymasını istiyordum, kolları çıplak kalsın da onları öpebileyim ve vücudumun üstünde hissedebileyim diye, ama o tereddüt ediyordu. Karanlıkta yatıyorduk ve birbirimize sıkı sıkı sarılarak dünyayı ve her şeyi unutuyor, artık bir şey düşünmüyor veya hiçbir şeyden korkmuyorduk. Yanağım yanağına yapışıp burunlarımız birbirine değerken, başlarımız yan yana gelip gözlerimiz tavanın aynı noktasına bakarken artık dünyada hiçbir şeyin önemi kalmıyordu.

Hemen başım hareket edip dudaklarım dudaklarına sürünüyordu ve öpüşüyorduk; bazen nazik bir şekilde, bazen vahşice. Sonra başını çekip uzaklaştırarak göğüs geçirirdi. İlk kez beni sıkı sıkı kucaklamış ve "Bunca zaman neredeydin?" diye sormuştu. Sonraki sefer, "Aşkım," demişti. Bu kelime hayatımda ilk kez kulağımda yankı yaparken ben sessizliğe gömülmüş, kendime inanamamıştım. Ama çok geçmeden dönüp "Uyumak istiyorum," diye eklemişti. Bense sadece benim gözlerim tavanda sırtüstü yatmaya devam ediyor ve onun aniden dönüp beni kucaklamasını diliyordum. Ama çok geçmeden düzenli nefes alıp verişini duydum; âdeta hâlinden memnun, kanaatkâr bir kişinin uykudaki nefes alıp vermesi gibiydi. Başımı çevirip onu görmek için biraz kaldırdım. Başını aşağıya eğmiş, koluna dayamış ve uykuya dalmıştı. Saçları boynunun çevresine dağılmış, diğer kolu, yanının üstüne doğru uzanmıştı. Bütün vücuduna göz gezdiriyor, ardından yerime dönüyordum.

Yanı başıma uzandı, yanağını eline dayadı. Hafif bir ay ışığının aydınlattığı yüzünü bana döndü. "Sana ben anlatacağım," deyip uzun uzun anlattıktan sonra sustu. Yorgun olduğumu, kendisini sürekli özlediğimi söyleyip onu kendime doğru çektim. Ama o uzaklaştı. Ondan kollarını soymasını istedim. Ay ışığında kolunu, omzunu öptüm. Ama o, çok geçmeden "Hava çok soğuk," diyerek kollarını örttü. Ardından sırtüstü uzandı. O da, benim düşündüğüm şeyi düşünüyor olmalıydı. Kaybolup giden bir şey vardı. "Uyumak istiyorum," dedi. Onu kendime doğru çekip öptüm. Dudaklarımı yanaklarında dolaştıra dolaştıra kulağına kadar gittim, kulağını öpüp orada

karar kılınca irkildi. Gözlerini bana dikip gülümsedi ve dedi ki: "Vay canına! Bunu nereden öğrendin?"

Ben unutmuşken o hâlâ nasıl da hatırlıyordu. Dudaklarımla bacağına doğru çıkıp orasını ilk kez öptüğümde, bana zevk, şaşkınlık ve utangaçlıkla karışık bir bakış atarak, "Bunu nereden öğrendin?" demişti.

Elimi memesine attım. Ama o elimi iterek, "Olmaz," dedi. Ben de bırakıp yanına uzandım. Aniden dönüp bana sarılmasını bekledim. Ama yapmadı. Ben uyanık kalmaya devam ettim. Sonra bacak aramda bir ağrı hissettim. Kalkıp banyoya gittim. İsteğimi giderdim. Dönüp yanına uzandım. Uyudum ve uyandım. Sonra tekrar uyudum. Sabahleyin gözlerimi açtığımda onu elbiselerini giymiş hâlde buldum. "Ben şimdi çıkıyorum," dedi. "Ne zaman görüşeceğiz?" diye sordum. "Ben sana uğrarım," diye cevapladı. Yatakta uzanmaya devam ettim. Sonunda kalktım ve yıkandım. Kirli çamaşırlarımı toplayıp su dolu bir kaba koydum, sabun tozu ilave ettikten sonra kocaman bir köpük oluşturana dek karıştırdım. Kız kardeşim ile nişanlısı geldiler. Üstümü giyindim ve birlikte çıktık. Sabah gazetelerini satın aldım. Evin girişinde kız kardeşimin bir kız arkadaşı ve dayısıyla buluştuk. Gazinoya gittik. Kız kardeşimin nişanlısı "Seni evlendirmek istiyoruz," deyince, ona "Bu işler biraz zaman alır," diye karşılık verdim. "Niçin?" diye sorunca, "Sevmek kolay değil ki," dedim. Omzunu silkerek "Sevgi evlilikten sonra gelir. Sen benim bu sözümü dinle," dedi. Dayı da "Ben beş kez evlendim," dedi. Onları bırakıp Sami'yi evinde görmeye gittim. Beni salona aldılar. Uzunca bir süre bekledim. Sonra salona, onun çocuğu olduğunu anladığım küçük bir kız girdi ve gelip yanımda dikildi. Yorgundum ve

tuvalete gitmek istiyordum. Arkamdan bir koku salıverdim. Küçük kız kokuyu alıp, "Kaka kokusu," dedi. Duymazdan geldim. Ama o "kaka kokusu," diye tekrarlayıp duruyordu. Bunun üzerine ben de etrafımı koklamaya başlayarak koku kaybolana dek "Hani, nerede?" deyip durdum. Sonunda Sami'nin geleceğinden ümidimi kesince kalktım gittim. Trafik korkunçtu. Dergiye gittim, kimseyi bulamadım. Sokakta radyonun sesi yüksekti. Çocuklar hakkında İngilizce bir şarkı çalıyordu. Muhammed Fevzi'nin söylediği yeni şarkının aynısı olduğunu fark ettim. Tramvaya bindim. Müthiş bir izdiham vardı, neredeyse boğuluyordum. Kadınların yorgun yüzlerini inceledim, gözlerindeki sürmeler akmıştı. Samiye'nin evine gittim. Yemek yiyorlardı. Samiye beni görünce gülümseyip yemeğe oturmazdan önce uzun bir süre beklediğini söyledi. Neredeyse "Ciddi misin?" diye soracaktım. Ona küçük oğlunu sordum, uyuduğunu söyledi. Gülümsediğimi hissettim. Onun gülümseyişi sadeydi, açıktı. Onun bu kadar sade ve zarif olabileceği hiç aklıma gelmezdi.

Peki sonra? Artık onun bir kocası var, çocuğu var. Hayatında başka bir erkeğe yer yok. Çok geçmeden buradan ayrılacağım ve bu da her şeyin sonu olacak.

Arada bir yanık yanık iç çekerek, "Ya Rab!" diyordu. Ona dedim ki: "Freud seni duyabilseydi, sana bir şey söylerdi." "Bir şey de ne, çok şey söylerdi," diye karşılık verdi. Yemeğimizi bitirince kalktı. Çıplak vücuduna ince bir fanila giymişti. Koltuğunun altından, memesinin bir yanını gördüm. Şaşırdım, çünkü sarkık değildi. Süt gibi bembeyazdı. Bakışlarımı hızla çevirdim. Çok içten, çok samimi gözlerine baktım. O girip uyudu, ben de uyudum. Kalktığımda ona bakındım ve odasına gittim.

Yatağı odanın ucundaydı. Başının arkası benden tarafa, gözleri ise karşımdaki duvara dönük olarak sırtüstü yatıyordu. Erkek çocuğu göğsünün yanına oturmuş, uyku sersemliğiyle çevresine bakınıyordu. Bacakları çıplaktı –süt gibi beyazdı– onları hemen örttü. Kalkıp turuncu bir fistan giydi. Balkonda oturduk. Bana küçük oğlunun beni sevdiğini söyledi. Kendinden emin, sakin sesine ve son derece doğal hareketlerine vuruldum. Ona kendimi yaşlanmış hissettiğimi söyledim. Nadiren gülümsüyor ya da gülebiliyordum. Sokakta ve tramvayda gördüğüm insanların suratlarından düşen bin parçaydı, tebessümden eser yoktu. Mutlu olmak için ne vardı ki? Kitaplardan söz ettik. Bir süredir, çocuk doğduktan beri kitap okuyamadığını söyledi. Ona *Veba* romanını okuyup okumadığını sordum. Bu arada pek çok şeyin vereceği cevaba bağlı olduğunu hissettim. Ama o, "Hayır," diye cevapladı. Ona bu sadeliğine ve inceliğine imrendiğimi söylemek geçti içimden. Dedim ki, bunu ayrılacağımız zaman yaparım. Saate baktım. Gitmem gerekiyordu. O da ayağa kalktı. Ona kısık bir sesle dedim ki: "Biliyor musun? Sen gerçekten anlaşılmaz bir kadınsın." Bana irkilerek baktı. "Seni bugün keşfettim," dedim. Çocuğuna doğru eğilip onun kıyafetlerini düzeltmeye koyuldu. Gözlerini pek göremedim. Kocası geldi. Onlara hoşça kalın deyip ayrıldım. Beni uğurlamak için merdivenlere kadar yürüdüler. Bahçenin kapısına vardığımda arkama dönüp baktım; sakin, serin, o eve giriyordu. Kapının arkasında kaybolana dek turuncu fistanını izledim. Sonra evime doğru yürümeye başladım. Tramvay raylarının yanından, sanki ayakkabısıyla bir sorun yaşıyormuş gibi ağır ağır yürüyen hoş bir genç kız gördüm. Binaya girdiğimde girişteki tahtalı

odanın ışıkları yanık, kapısı da açıktı. İçeri doğru kaçamak bir bakış attığımda, kız kardeşimin arkadaşı Hüsniye'yi gördüm. Odama çıktım. Kız kardeşim geldi. Ona, "Samiye hoş biri," deyip, "Kocasıyla mutlu mu?" diye sordum. "Evet," diye cevapladı. "Bahse girerim, kocasını sevmiyordur," dedim. "İmkânsız... Kocası gibi kişilikli ve makam sahibi birini nerede bulacak?" dedi. Ayrıca evlenmeden önce buluşuyor olduklarını söyledi.

Evlenmeden önce buluşuyorlarmışsa ne yani? Bu kadın yirmi yedi yaşındaydı ve beyaz atlı prensini uzun süre, boşuna bekleyip durmuştu. Evde kendisine ait bir odası yoktu. Salona benzer bir odada yatıyordu. Odasının kapısını arkasından hiç kilitleyememiş, kendisiyle baş başa kalamamış, örneğin elbiselerini tümden hiç çıkartamamıştı. Aynada vücuduna hiç bakmamıştı. Her akşam annesinin ve babasının bakışlarına tahammül etmesi artık imkânsız hale gelmişti. Evde yolu gözlenen damat adayından başka konuşulan bir konu olmuyordu. Kendine birini bulamadığı için suçlanıyordu. Bir akşam kız arkadaşlarından birinin evinde o adamla görüşmüş ve ertesi gün arkadaşı ona, o adamın kendisiyle evlenmek istediğini söylemişti. Evin kapısına kadar süren sadece on dakikalık bir yürüyüşten sonra, evin cilası gitmiş kapısının önünde "Neden olmasın!" diye cevap vermişti kız arkadaşına. Kim bilir belki de öteden beri beklediği sevgiliydi o. Aşk, göz göze geliş ve yüreğin heyecandan titreyişi üzerine söylenen bütün bu sözler, belki de sadece ve sadece aşk romanlarında kalan sözlerdi. Belki mutluluğu onda bulmuştu. Belki de... Her yeni evliliğin üzerine yapıştırılıveren söz... Belki de beklenen adam tam da oydu. Belki aşk kapıyı çalıvermişti. Bir yıl sonra da çocuk geldi. İşte

böylece artık sonsuza dek bağlanıvermişti. Bu duruma boyun eğmekten başka bir seçeneği yoktu. Bir seferinde radyo çalarken gözlerinde dalgın bir bakış belirdiğini ve yüzüne de hüzünlü bir hava çöktüğünü gördüğümde... Evlilikten sonra ne olmuştu? Onları yatakta yan yana düşündüm. Biri öfkeli, bıkkın. Biri hayatı boyunca içinde bir şeylerin hiç kıpırdamadığını hissetmeye devam edecek. Ve etinden ve kanından bir parçanın hiç yerinden oynamadığını ve derinliklerindeki bir kuyunun hiç keşfedilmediğini.

Dedim ki: "Biliyor musun, aşk nedir?" Hayretle bana baktı. Sorum aptalca ve bayağı idi. "Elbette," dedi. "Nişanlını seviyor musun?" diye sordum, "Tabii ki," diye yanıtladı. Sonra "Beni istemeye geldiği günlerde ona katlanamıyordum, ama zamanla sevdim," diye ekledi. Sesini yükselterek söylemişti. Ona "Niçin bağırıyorsun?" dedim, "Sesim böyle," diye karşılık verdi. Banyo yapmak istediğini söyledi. Ama banyo yaparsa saçları bozulacak ve yeniden kuaföre gitmek zorunda kalacaktı. Zil çaldı. Hemen defteri kapıp kapıyı açmaya gittim. Ama gelen, kız kardeşimin nişanlısıydı. Arkasından da arkadaşı Hüsniye geldi. Hüsniye, kız kardeşime "Düşünebiliyor musun, nişanlım beni dayımdan kıskanıyor!" dedi ve ekledi: "Bana diyor ki, bütün vaktimi dayımla geçiriyormuşum." Kız kardeşimin nişanlısı da gün boyu şofben aradığını, ama buzdolabı satın alıp geldiğini söyledi. Dedi ki: "Yurtdışına seyahat edecek olup da oradan bana teyp getirebilecek birini tanıyan var mı aranızda?" Hüsniye'nin dayısı geldi ve hepsini alıp sinemaya götürdü. Ben, masanın başında tek başıma kaldım. Yazmaya çalıştım. Zil çaldığında hemen kapıya koşup bir şeyler olmasını, herhangi birinin gelmesini temenni ettim ve kapıda ütücüyü

buldum. Zil tekrar çaldı. Kapıyı açtığımda Nihad[8] ile babasını karşımda görmek benim için sürpriz oldu. Doğrudan odama girip, "Yarın mutlaka bize gelmelisin," dediler. Nihad'a, "Çok değişmişsin," dedim. Kibarca tebessüm ederek, "Beni en son gördüğünde çok küçüktüm," diye karşılık verdi. Oturmayı reddettiler ve annesinin arabada beklediğini söylediler. Onları dış kapıya kadar geçirdikten sonra odama döndüm. Düşünüyor düşünüyor, bir türlü yazamıyor ve hırslı hırslı sigara içiyordum. Nihad beni baştan aşağı dikkatli bir şekilde incelemişti. Düşündüm ki hakkımda çok şey duymuş ve duyduklarından büyülenmiş olmalıdır. Zil üçüncü kez çaldı. Zil sesleri uzundu, güçlüydü. Defteri alıp gittim ve kapıyı açtım. Defteri askere verdikten sonra odama döndüm, ışığı söndürüp yatağa uzandım ve uykuya daldım. Sonra zilin çalmasıyla birden uyandım. Kapıyı açtım, fakat kimse yoktu. Odama döndüm ve kapıyı açık bıraktım. Yeniden uyudum. Sabahleyin erkenden kalkıp sakal tıraşı oldum, giyindim, temiz bir gömleği alıp ütücüye götürdüm, sonra dönüp bu gömleği giydim ve aşağı indim. Ayakkabılarımı boyatabileceğim bir yer aramaya koyuldum. Gazeteleri satın aldım. Sonunda tramvaya bindim. Vatman ağzına bir parça afyon koyup çay içmek için yolda mola verdi. Onun şanslı bir adam olduğunu düşündüm. Çünkü hayatı göğüslemede destek alacağı bir yol bulmuştu. Yavaş sürüyordu, oysa ben geç kalmamak ve tozun şıklığımı mahvetmemesi için hızlı sürmesini istiyordum. Evden uzak bir yerde indim. Bir taksiye bindim. Evin önünde durdurdum. Balkonlara bir göz attım, kimseyi göremedim. En üst kata çıktım, Nihad'ı annesiyle bir masanın

8 Nihad, burada kadın adı olarak kullanılıyor. *(ç. n.)*

başında buldum. Taksiyi görmemişlerdi. Yanlarına oturdum. Nihad ders çalışıyordu. Onu yakından inceledim. Dudakları tam istediğim gibiydi. Alt dudağı öne doğru kavisliydi ve dişleri dışa doğru biraz baskı yapıyordu. Sesi ince, tonu sakindi. Annesi bana halihazırda ne yaptığımı sordu. Yüksek sesle konuşuyordu. Ona yazdığımı söyledim. "Öykü mü yazıyorsun?" diye sordu. "Evet," diye yanıtladım. "Kitaplardan mı?" diye sordu. "Hayır, kafamdan," dedim. Bunun üzerine Nihad, "Öyleyse sen önemli bir kişisin," dedi. Bir sigara yaktım. Annesi, "Bir yerde karar kılman lazım," dedi. Nihad da, "Amerika harika, ne dersin?" diye sordu. "Hoşuma giden yanları da var, gitmeyenleri de var," dedim. "Bütün bunları boş ver, sen kendine dikkat et," dedi. Sonra "Ders çalışmama yardım etsene," dedi. Ses tonu sakindi. Yüksek sesten bıkıp usanmıştım. "Babama ne yaptıklarını bir düşünsene. Şirketini ele geçirip onu kapı dışarı ettiler," dedi. "Ona komplo düzenlediler ve onu sahtekârlıkla suçladılar," diye ekledi. "Haydi yemeğe," diye seslendiler. Bunun üzerine alt kata indik. Masaya oturduk. Tabağıma önce salata, sonra pilav aldım. Nihad bana, "But mu, göğüs mü?" diye sordu. Kız kardeşim beni uyarmış ve "Sakın but alma, zira onu çatal bıçakla nasıl yiyeceğini bilemezsin," demişti. Ama ben birden atılıp "Bana but ver," diye nasıl söyledim, anlayamadım. Nihad budu önüme koydu. Çatal bıçağı elime aldım, çatalı batırır batırmaz but tabağımdan havaya fırlayıp salata tabağının içine düştü. Nihad sakin bir şekilde, "Tavuk öyle yenmez, elinle ye," dedi. Ona kız kardeşimin aslında beni uyardığını, ama onun sözünü dinlemediğimi söyledim. Anne Avrupa'da tavuk budunu çatal bıçakla yediklerini söyledi. Bu söz üzerine artık

nasıl yiyeceğimi bilemedim. Makarna ve karpuz yerken de bocaladım. "Gidişat hakkında ne düşünüyorsun, memnun musun?" diye sordular. Baba, Rusya'dan gelen insanlarla görüştüğünü, orada fakirliğin diz boyu olduğunu söyledi. "Kapitalizm daha iyi," dedi. Nihad ateşli bir biçimde, "Bu alanda mücadele edecek biri var mı?" dedi. Sonra, "Sen Rabbimize inanıyor musun?" diye sordu. Kalkıp ellerimi yıkadım ve havluyla kuruladım. Üst kata çıktık. Bana sigara ikram ettiler, ama canım içmek istemedi. Baba telefon görüşmesi yaptı. Bitişik arsayı satın almak istiyordu. Anne elini yanağına koyup daldı gitti. Baba yatmak için içeri girdi. Nihad, "Yorgun musun?" diye sordu. "Hayır," diye yanıtladım. Tekrar ders çalışmaya başladık. Baba uykudan kalkıp geldi, önümüze doğru namazlığı serip namaz kıldı. Sonra yanımıza oturdu. Çay getirdiler. "Nihad'ın durumu nasıl?" diye sordu. "İyi," dedim. Arkamızda televizyonu açıp sesini yükselttiler. Hizmetçi kadın, aşçı kadın ve bakıcı kadın gelip yere otururak televizyon izlemeye koyuldular. Nihad bana kayıtsız kalıyor ve film izliyordu. "Ahmed Remzî, hoş," dedi. Yorulmaya başladım. Nihad oturduğu yerden kalkıp yanıma oturdu. Kolu yanı başımda çıplaktı. Birbirimize değmememiz için özen gösteriyordu. Ona İngilizce bir kelimeyi açıklarken annesi beni duydu ve "Hayır, anlamı öyle değil," dedi. Fransızcadan başka bir yabancı dil bilmemesine rağmen babası da işin içine girerek, kelimenin Fransızcada başka bir anlama geldiğini söyledi. Ben herhangi bir şey söylemedim. Babasıyla annesi anlaşmazlığa düştüler. Annesi benden kendisini desteklememi istedi. Dedim ki: "Genellikle anlamı böyle." Babası "Hayır," diyerek bana baktı. "Yaklaşık olarak," diye düzelttim.

Televizyondan gelen gürültü fazlalaştı. Nihad sabahleyin kendisini bir yönetmenin gördüğünü ve onu Lubna Abdulaziz'e benzettiğini anlattı. İçeri birkaç ziyaretçi girdi. Nihad kalkıp onlara hoş geldin etti ve odanın öbür ucuna, onların yanına oturdu. Onlarla hasret giderircesine sıcak bir sohbete koyuldu. Daha sonra onlara kayıtsız kalarak Ahmed Remzî'yi izlemeye başladı. Başıma bir ağrı girdi. Başım çatlayacak gibi ağrıyordu. Ayrılmak üzere kalktım. Ziyarete gelen kadınlardan biri bana sorgulayıcı bir şekilde bakınca, "Ben falancanın oğluyum," dedim. Kadın gülüp burnunu işaret etti ve güya bıyıklarını burarak uçlarını yukarıya kaldırıp "Şu pala bıyıklı adam mı?" diye sordu. "Evet," dedim. Nihad'ın annesi, "Gelir misin?" diye seslendi. Acaba üzerime eğilip bana beş cüneyh mi verecek diye düşündüm. Bana odasına kadar kendisini takip etmemi işaret etti. Hizmetçisi bir sandalyede oturuyordu; dolgun, esmer, genç bir kızdı. Dedim ki: "Bu kız benim sınıftan." Nihad'ın annesiyle konuşsam, bu kızla evlenmem mümkün olur diye düşündüm. Benim için çalıştıklarını ve bana durumuma uygun iyi bir eş bulduklarını söyleyecekler. Nihad'ın annesi kâğıda sarılı bir paketi vererek onun bir parça kumaş olduğunu söyledi. Ne diyeceğimi bilemedim. Bana para vermiş olsaydı, bunu kabul etmemeyi kararlaştırmıştım. Ama kumaşı hesap edememiştim. Rahatsız oldum ve geri çevirdim. Ama o ısrar etti ve "Sen benim oğlum sayılırsın," dedi. Ne yapacağımı bilemedim. Paketi aldım ve kendi kendime "İşte bak, bir takım elbise kazandık," dedim. Salona döndüm. Nihad merdivenlere kadar bana eşlik etti. Evden çıktım, yukarı bakmadan yürüdüm. Ayakkabılarım toza bulandı, aldırmadım. Tramvaya bindim.

Müthiş bir kalabalık vardı. Elbiselerim kırış kırış oldu. Bir şey demedim. İstasyonlardan birinde, evlerine dönmekte olan onlarca işçi hep birden tramvaya hücum etti. Kalabalığı yara yara ilerlediler. Onlardan biri önümde durdu. Gözleri kızarmıştı. Bir başkası bir koltuğun sırtlığına yaslanıp pencereden dışarı bakarak uyuklamaya başladı. Bir süre sonra ona baktım, başı tramvayın hareketine göre sallanıyor, her seferinde koltuğun sırtlığına çarpıyor, o buna rağmen horul horul uyuyordu. Tramvaydan indiğimde, daha önce tramvayın raylarının yanından yavaş yavaş yürürken gördüğüm o kızı yeniden gördüm. Odama çıktım. Anahtarı kapının kilidine yerleştirdim. Bizim tabakamızdan olan bütün ailelerde kapı da anahtar da hep aynıydı. İçeri girdim, elbiselerimi çıkardım, pantolonumu askıya yerleştirip duvara astım. Sonra banyo yapıp döndüm ve çalışma masasının karşısına oturdum. Transistörlü radyoyu açtım. Kumaş paketini önümde gördüm ve açtım. Bir de baktım elbiselik değil, pijamalık kumaştı. Bir sigara yaktım. Kız kardeşim geldi. Dedi ki: "Elli kuruştan geriye ne kaldı?" Toplu taşıma giderlerini hesap ettim, ama taksiye verdiğim on kuruşu ona söylemeye cesaret edemedim. Nişanlısı geldi ve et almak için kooperatifin önünde iki saat ayakta beklediğini söyledi. Durumun dayanılacak gibi olmadığını söyledi. Dedi ki: "Siz fakirliği yaygınlaştırmak istiyorsunuz." Yine dedi ki: "Benim zengin olma şansım yok. Şayet bir şey biriktirecek olsam, hükümet elimden alır." Adil ve eşi geldi. Adil'e bir sigara ikram edince dedi ki: "Ben ne sigara içiyorum, ne de kahve." Sadece sabahları evde bir fincan çay içtiğini, buna rağmen bürodaki hesabının, başkalarına ısmarladığı şeylerden dolayı otuz kuruşu

bulduğunu söyledi. Başka memurların aksine kendisinin rüşvet almadığını da ekledi. "Fiyasko," dedi karısı. "Bu işçiler; artık kimse onlarla nasıl konuşacağını bilemiyor," diye de ekledi. Adil, dayısı Fehmi Bey'in sabah ezanıyla kalkarken, şoförünün sabah saat ondan önce uyanmadığını söyledi. Kız kardeşimin nişanlısına: "Seni sabunluk alabileceğin en iyi yere götüreceğim," dedi. Kız kardeşimin nişanlısı, Ronson marka bir çakmak siparişi verdiğini, Beyrut'tan geleceğini söyledi. Hepsi "Şimdi gitmek zorundayız," dediler ve çekip gittiler. Bense çalışma masasının karşısında oturmuş, sigara içer bir vaziyette kalakaldım. Sonra kalkıp ışığı söndürdüm. Pencereye geçip havayı içime çektim. Pencerem birkaç evin arka cephesine bakıyordu. Caddenin sadece küçük bir kısmını görebiliyordum. Işıl ışıl mağazaları ve gidip gelen insanları görebilmek için başımı dışarıya eğip boynumu uzattım. Yorulunca başımı geriye çektim ve kollarımı pencerenin kenarına dayadım. Karşımda karanlık bir pencere vardı, birden ışıkları yanıverdi. İçeride beliren genç bir kız, elbisesini yavaş yavaş çıkarmaya başladı ve sonunda anadan üryan hâle geldi. Sonra odanın bir köşesindeki yatağa uzanıp yüzükoyun yattı. Sırtı ışığa dönüktü. Vücudunun muhteşem hatlarını ve ışığın kıvrımlarında bıraktığı koyu gölgeleri görüyordum. Ansızın zil çaldı. Defteri aldım, biraz oyalandım, hatta bir sigara yaktım ve sigara paketini yanıma aldım. Zil tekrar çaldı. Kapıya koştum. Askere kapıyı açtım ve defteri verdim. Paketi çıkartıp ona bir sigara uzattım. O çıkınca odaya döndüm, defteri masaya bırakıp karşıdaki pencereye baktım, ışıkları sönmüştü. Yatağa uzanıp sigarayı sonuna dek bu vaziyette içtim, sonra izmaritini pencereden dışarıya

fırlatıp uyudum. Sabah olunca dışarı çıkıp gazete, küçük boy bir şişe süt, ekmek aldım ve döndüm. Sütü kaynatıp içine şeker koydum, sonra ekmeği süte batırdım. Gazeteyi okudum. Sonra dışarı çıktım ve tramvaya bindim. Tramvay, Acil İstasyonu'na varmadan durdu. Yolcular indi. Tramvayın bazı vagonlarının rayların yanına doğru devrilmiş olduğunu gördüm. Kararmış iç aksamı ortaya çıkmıştı. Mecdî'nin takıldığı kahveye doğru yürüdüm. Mecdî, orada bir köşede tek başına oturuyordu. Dedi ki: "Varlığımızı göstermemiz gerek." Yüzünün her yerine hatlarını kazımış olan kırışıklıkları inceledim. Dedi ki: "Hepsi köpek oğlu köpek!" Yine dedi ki: "İnsanlarla birlikte olunca güçlüsün, ama tek başına kaldığında güçsüzsün." Sonra suratı düştü.

Ona baktığın zaman, nefret mi duyuyor, yoksa acı mı çekiyor, anlayamıyorsun. Nefret etmeyen ve acı çekmeyen bir insan var mıdır acaba? Egemen olma arzusundan ve dünyaya göğüs germede acizlikten nefret etmeyen ve acı çekmeyen... Âşık olmayı istemekten ve âşık olamamaktan... İnsanları hakir görmekten ve onlara muhtaç olmaktan... Baskı görmekten ve zulmetmekten... Acı çekmekten ve başkalarına acı çektirmekten keyif almaktan... Kendine güven duymaktan ve başarısızlık duygusuna kapılmaktan... İnsan sevgisinden dem vurmaktan ve insanları evini yaptığın bir tuğla parçası gibi kullanmaktan... Herkesin seni sevdiğini ve sana inandığını düşünmekten ve seni yapayalnız bırakıverdiklerini görmekten... Başlangıçta asil bir meseleydi, şimdi lanet hâline geldi. Başkaları için acı çeken kaynak kurudu. Sırtından kan damlarken ayakta durduğunda, sarsılmaz bir kararlılık içindeydi, direnme gücünden keyif alıyordu. Ancak bugün artık kimse bunlara

aldırış etmiyor. Çağın anlayışı değişti. Kullandığı sözcüklerin anlamlarının bir süredir değişmiş olması, bazılarının neredeyse hiçbir anlam ifade etmez hâle gelmiş olması tesadüf değildi. Bir oyuna katılmıştı, bu oyunun kurallarını biliyor ve ona göre hareket ediyordu. Ancak onlar kuralları sadece ona karşı uyguladılar ve gözyaşı döken sadece o oldu. En kötü şey, kendini aramaya artık çok geç olduktan sonra başlamış olman. Hiç âşık olmadığını söyledi. Kendisinin başkalarından daha üstün olduğuna inanıyordu –belki de öyleydi, buna engel bir şey bulamıyordu, varını yoğunu vermişti– ama hiç acıması olmayan, aslında herhangi bir kuralı da bulunmayan bir oyundan yenik çıkmıştı. Bu oyunda doğruyu yanlıştan ayırt etmek imkânsızdı, kazananın haklı olması gerekmiyordu, ama daha becerikli, daha kurnaz ve daha şanslı olması zorunluydu.

Mecdî'nin yanından ayrılıp dergiye gittim. Uzun bir koridor boyunca yürüyerek odalara teker teker baktım ama hiç kimseyi göremedim. Önümde, koridorun sonunda tek bir oda kalmıştı. Bu odaya yaklaştığımda bir masanın başında, yanağını eline dayayarak oturmuş bir kadın gördüm. Gözlerindeki yaşı fark ettim ve geldiğim yerden geri döndüm. Durağa yürüdüm, sonra tramvaya bindim. Pencere kenarına oturdum. Ramses Meydanı'ndan ayrıldığımız vakit, yanımızdan aynı yöne doğru giden bir tren geçti. Yemen'den dönen askerlerle doluydu. Pencerelerden tezahüratta bulunuyorlar, bağırıyorlar ve el sallıyorlardı. Tramvay onların hizasına geldiğinde, yolculara bakıp daha da coştular. Yolcular onlara donuk bir şekilde, aldırış etmeksizin bakınca askerlerin coşkusu da giderek düştü. Tramvay şimdi trenin önüne geçmişti. Başımı

arkaya çevirdim. Askerlerin elleri trenin pencerelerinden dışarı sarkıyordu. Onlardan birinin başlığını yere fırlattığını gördüm. Evimin önünde indim ve her gün rayların yanından yürüyen o güzel kızı gördüm. Topal olduğunu fark ettim. Biraz yiyecek satın alıp merdivenlerden çıktım. Dairenin kapısını açık buldum. Komşum kendi bölmesinin kapı kilidini tamir ediyordu. İçeri girip yemeğimi yedim, sonra sigara içip uyudum. Kalktığımda kız kardeşim gelmişti. Banyoya girdim, giysilerimi çıkardım ve fıskiyenin altında durup suyu açtım. Bir kapı kolunun yere düşme sesini duydum. Suyu kapattım, vücudumu kuruladım, giyinip banyodan çıktım. Sürekli bir ses duyuyordum: Bir şeye vurma sesi. Saçlarımı tararken durup kız kardeşimle konuştum. Vurma sesini tekrar duydum. Bunun duvara vurma sesi olduğunu anladım. Kız kardeşime, konuşmak veya birbirimizi uyarmak istediğimizde bizim de eskiden hep böyle yaptığımızı söyledim.

Bu her sabah yaşanırdı. Duvarlara tekdüze vuruş sesiyle gözlerimizi açar, yataklarımızdan fırlar, gözlerimizden hâlâ uyku akarken her şeyi düzeltir ve herhangi bir şey unutmayalım diye yapılacakları hatırlamaya çalışırdık. Sonra duvar dibine çömelirken soğuktan tir tir titrerdik. Vurma sesi kesilir, biz beklemeye koyulurduk. Sonra yer karolarına vuran ayak seslerini, zincir ve anahtar şıkırtılarını duyardık. Anahtar kilide çarptığında yerlerimizde zıplardık. Sonra içeri girerlerdi. Gözlerimiz, konuşmayan, donuk gözlere kilitlenir; kulaklarımıza yavaşlık nedir bilmeyen kesik kesik hızlı sesler çarpar; gönüllerimiz şişman, kaba ve acımasız ellere asılırdı. Çevremizdeki duvarlar dört köşede buluşurdu. Kapı kapalı olurdu, tavana yakın. Hiç kurtuluş olmazdı.

Salona çıktım. Komşumun bölmesine gayriihtiyari baktım. Cam kapısı kapalıydı. Camın arkasından adamın gölgesini gördüm, eliyle şiddetli bir şekilde kapıya vuruyordu. Kapının anahtarının yerde olduğunu gördüm. Anahtarı aldım, kapıya yerleştirip ona kapıyı açtım. Adam bana, ağlayarak, içeri girdiğinde anahtarı almayı unuttuğunu, bir saattir benim için duvara vurduğunu söyledi. Kız kardeşim, Hüsniye'ye gitmesi gerektiğini ve nişanlısını göreceğini söyledi. Böylece çıkıp gittik. Hüsniye'nin annesi bana hoş geldin ederek, artık bir düzen kurmam gerektiğini söyledi. Kız kardeşime de: "Onu evlendir, sakinleşir," dedi. Hüsniye'nin nişanlısı gelerek bakanlıktaki çalışma masasını harika bir şekilde düzenlediğini anlattı. Masanın üstünü kaplayan kalın bir cam... Sağ tarafta dışı çok lüks bir ajanda... Ortada şimdi eşi benzeri olmayan fildişinden bir hokka... Sol tarafta acil bazı dosyalar... Baş üstünde ise *Allah* lafzı asılı... Dedim ki, "Güneş batmak üzere, gitmem gerek." Yanlarından ayrılıp eve koştum. Eve vardığımda asker merdivenlerdeydi. "Geç kaldın," dedi. Sigara paketini çıkardım, ama o başıyla reddetti ve "Bu geceyi hapiste geçirebilirsin," dedi. On kuruş çıkardım. Bu kez bana daireye kadar eşlik etti. İçeri girip defteri getirdim. İmzalayıp ayrıldı. Yavaş yavaş elbiselerimi çıkardım. Yüzümü yıkadıktan sonra bir fincan kahve hazırladım. Masayı düzenledim, üzerinde biriken tozu sildim. Elime kalemi aldım, ama bir türlü yazamadım. Bunun üzerine dergilerden birini aldım. Bunlardan birinde, edebî eserin nasıl yazılması gerektiği üzerine bir makale vardı. Yazar diyor ki, Maupassant, sanatçının dünyamızdan daha güzel ve daha sade bir dünya yaratması gerektiğini söylüyor. Yine diyor ki,

edebiyat iyimser olmalı, en güzel duyguları pompalamalı. Ayağa kalkıp pencereye gittim ve dünkü pencereye baktım. Ancak kapalıydı. Dönüp tekrar masanın başına geçtim. Kalemi elime aldım. Ancak yine herhangi bir şey yazamadım. Gözlerimi kapadım. Dünkü kızı beyaz vücuduyla yatakta hayal ettim. Tombuldu, saçları yeni yıkanmıştı. Her yerini öpüyordum. Yanağımı bacağına götürüyor, oradan memelerine yaslıyordum. Elim bacaklarıma doğru uzandı. Vücudumla oynamaya başladım. Sonunda *ah, ah* diye bağırdım. Bitkin bir hâlde koltuğa serilirken boş bakışlarla kâğıda baktım. Az sonra kalkıp koltuğun altındaki döşemede bıraktığım izlerin üzerinden dikkatli bir şekilde geçtim. Banyoya gittim, çoraplarımı ve gömleğimi yıkayıp pencereye astım. Askerin gelişini duyabileyim diye odanın kapısını açık bırakıp ışığı söndürdüm. Bir sigara yakıp yatağa uzandım. Uyudum. Sabah olunca ağabeyimin evine gittim. Yüzü kırış kırış olmuş ve cildi beyaz noktalarla dolmuştu. "İşçilerin yönetim kurullarında yer almalarından sonra her şey mahvoldu," dedi. Sonra büyük kızını görelim diye en üst kata çıkalım, dediler.

Ağabeyim villasını on beş yıl önce yaptırmıştı. Dediğine göre arsayı karısı satın almıştı. Karısının o kadar parası olduğunu arsayı satın alacaklarında öğreniyordu ilk kez. O zamanlar babam hayattaydı. Her gün gelip inşaatı kontrol ederdi. Biz daracık bir bölmede yaşıyorduk. Ağabeyim inşaatı bitirdi. İlk katını kiraya verip ikinci katında kendisi oturdu. Sonra büyük kızını evlendirdi ve üçüncü katı da ona kiraladı. Küçük kızı evlenince birinci katı boşalttırıp orayı da ona kiraladı. Kendisi eşiyle orta katta

kaldı. İlk zamanlar her gün bir saatini bahçede, ağzında piposuyla bitkileri kesip budamakla geçirirdi.

Yeğenim bana kocasının kitaplarını okuyup okumadığımı sordu. Kocası, Şeyh Abdülbâsıt'ın kendisine Mescid-i Aksa'da namaz kılmanın bin kat daha sevap olduğunu söylediğini anlattı. Sonra haydi alt kata inip küçük kızı görelim, dediler. Küçük kızı bizi kucağında çocukla kapıda karşıladı. Çocuğun gözleri birbirine yakındı. "Oğlum güzel, değil mi?" diye sorup güldü ve kocasını tahrik etmek için gülmeyi uzattı. Kocası onun yanı başında dikilmiş, askerî üniformasının yıldızlarıyla oynuyordu. "Eğer bir asker ağzını bu kadar açsaydı, suratına tokadı yapıştırıp hemen sustururdum onu," dedi. Yine dedi ki: "Evlenme vaktin geldi." Sonra dedi ki: "Benim gibi yap. Bir kızda aranacak en önemli şey, asalettir." Televizyonu açtılar. Ağabeyim abasının içinde doğrularak gülümsedi ve "Bu filmi izleyin," dedi. Film, kendi yaşındaki delikanlıyı bırakıp yaşlı adamı seven genç bir kızın hikâyesini anlatıyordu. Film sona erince ağabeyim kendini beğenmiş bir eda ile bize baktı. Sonra beni odasına götürdü. Kapıyı kapattıktan sonra birkaç eski dosya çıkarttı. Çalışma masasına oturup piposunu yaktı. Bana, yazdığı öykülerle çevirdiği öyküleri gösterdi. Gösterdikleri arasında *Senin İçin Hanımefendim* başlığını taşıyan makalelerle vücut geliştirme üzerine bir kitabı, İkinci Dünya Savaşı'nın muharebeleri üzerine başka bir kitabı ve Prens Ömer Tosun üzerine üçüncü bir kitabı, bir evin bahçesinde şapka ve pipoyla çekilmiş bir fotoğrafıyla Alman bir kızla çekilmiş başka bir fotoğrafı da vardı. O fotoğrafın Rommel'in İskenderiye'ye yaklaştığı ve kendisinin Almanca öğrenmeye başladığı günlerde çekildiğini söyledi. Bir Amerikan

şirketinin bürosunda çekilmiş bir fotoğraf ile Mısırlı bir ithalat şirketinde çekilmiş başka bir fotoğrafı da gösterdi bana. "Canım yaşı küçük bir kız istiyor," dedi. Hiç âşık olmadığını söyledi. Dün karısıyla yatmak istediğini, ama meyveyi kendi parasından satın almak durumunda bıraktığı gerekçesiyle karısının onunla yatmayı reddettiğini, ama iki cüneyh verince kollarını açtığını anlattı. Fotoğrafları toplayıp dosyalarına geri koydu. "Ben şimdi boştayım. Tavşan besleyeceğim," dedi. Yemek için seslendiler. Daha sonra oradan çıkıp dergiye gittim ve Sırrı ile karşılaştım. Bana yardımcı olmak istediğini ama koşulların buna imkân vermediğini söyledi. "Makalelerimi okudun mu? Şimdilerde bu şekilde yazan tek kişi benim," dedi. "Fuat beş para etmez bir adam, düşünsene benim kendisinin öğrencisi olduğumu söylemiş," dedi. Onun yanından ayrılarak Sami'nin koridorun sonunda bulunan odasına gittim. Onu bu defa yerinde buldum. Bana "Yazdıklarınla ilgili henüz hiçbir fikrim yok," dedi. O bir şeyler yazmayı sürdürürken masasının kenarında durdum. Aniden başını bana doğru kaldırarak, "Seni boşuna bekletmeyelim. Bana iki gün sonra gel," dedi. Oradan caddeye çıktım. Durağa yürüdüm. Havayolu şirketinin camından olağanüstü güzel bir kız gördüm. Eve gitmek üzere tramvaya bindim. Oturabileceğim bir yer yoktu. Ayakta durup etrafımdaki insanları inceledim. Hanımların bölmesinde bir kadını yandan gördüm. Pencereden aşağı bakıyordu. Üstünde kolsuz beyaz bir fistan vardı. Çok temiz görünüyordu. Evden çıkmadan önce banyo yapmış olmalıydı. Saçları uzun ve yumuşaktı, saçını kuaförde yaptırmış olması imkânsızdı. Yanında küçük bir kız çocuğu vardı. Yüzünü bana doğru çevirdi, şarap rengi tenini gördüğümde

yüreğim hopladı. Yüzünde ne bir sürme vardı, ne de boya. Kendimi bir anda gözlerine bakar buldum. Gözleri geniş ve berraktı. Bir an için kendimden geçtim.

Gözleri dingin bir fezada parlayan iki yıldızdı. Bense o fezada yüzüyordum, kendimden geçmiş bir hâlde. Gözlerimiz buluştuğunda geceydi. Gözleri ışıkta parlıyordu. Geniş beyazlıklarında kendimi gördüm, derin karalıklarında da onu. Kolu yanımda çıplaktı, teni kırmızılaşmıştı ve ateşli görünüyordu. Parmağımı uzatıp kolunun omuz altındaki dolgun etine dokunmayı arzuladım. Bluzu krem rengiydi. Sutyen giymemişti. Bu yüzden bluzunun üzerinde memelerinin uçlarını görebilmiştim, ipek üzerinde istirahat ettikleri yerde. Cildi yumuşaktı. Dudakları dolgundu. Alt dudağı hep üst dudaktan biraz ayrık ve kavisliydi, bir şeyden dolayı yanmışçasına koyu renkliydi. Bana bakıp gülümsedi. Bakışları üzerimde takılıp kalınca ne yapacağımı şaşırdım. Onu ilk kez kendime çekip sarıldığımda bir an tepkisiz kaldı, sonra beni kendisinden uzaklaştırdı. Biz karanlıkta oturuyorduk. Elini başıma uzatıp saçlarımla oynamaya başladı. Eli gömleğimin yakasına, ardından sırtıma indi. Avucuyla sırtımı okşamaya başladı. O zaman ona sarılıp başımı boynuna gömdüm. Bir an yanaklarıma değen teninin yumuşaklığının tadını aldım ve temiz kokusunu koklamaya başladım. Sonra başımı biraz kaldırıp dudaklarından öptüm ve mest oldum. Aynı şeyi tekrarlamak istediğimde beni iterek kendinden uzaklaştırdı. Onda başka şeyler keşfetmeyi öğrendim: Her ne olursa olsun dudaklarını kapatıp sessizliğe bürünüyor ve ben onun neden böyle yaptığını anlamak için neredeyse çıldırıyordum. Bazen de çok ince ve sevecen oluyor, o zaman da ona tapıyordum. Karşısında oturup yüzünü,

ellerini ve bacaklarını süzerken ona duyduğum arzudan dolayı ağlayacak gibi oluyordum. Parlak gözlerine ve çekici yanaklarına bakarken acıyı tanıdım. Parmaklarım kollarına doğru sızıp bacaklarım bacaklarına yaklaşırken o beni reddediyordu. Son defasında çıldıracak gibi olmuştum. Artık ümidimi yitirmeye başlamıştım ki, beni kolları arasına aldı. Memelerini ve ellerini okşamama, yanaklarını ve dudaklarını öpmeme izin verdi, ama soğuktu.

Ama o, çok geçmeden, gözlerini benden öteye çevirdi. Ondan sonra da bir daha bana bakmadı. Evin önünde inip yiyecek bir şeyler satın aldım ve eve girdim. Hüsniye'nin dayısının kullandığı tahtalı odanın ışıkları yanık, kapısı açıktı. Kapıdan içeriye baktığımda Hüsniye'nin dayısı, başını ellerinin arasına almış, önündeki küçük bir masanın üzerinde duran altın yaldızlı bir çerçeve içindeki genç bir kızın fotoğrafına bakıyordu. Hüsniye'nin fotoğrafıydı. Fotoğraftaki gözleri geniş ve güzeldi. Adam beni fark etmeden oradan uzaklaştım. Odama çıktım. Giysilerimi çıkardım. Transistörlü radyoyu açtım, ama ne şarkı, ne de müzik bulabildim. Radyo cızırdamaya başladı. Oturup bir şeyler yazmaya çalıştım. Zeminde, orgazmımın izlerinden siyah lekeler oluşmaya başlamıştı. Hasan gelince ona, "Bu gece mutlaka bir kadın getirmemiz lazım," dedim. "Getirmeye çalışacağım," deyip çıktı. Yarım saat sonra döndü. Dedi ki: "Kardeşim merdivende ve yanında da bir kız var." Sonra "Sen biraz saklan, çünkü ona sadece iki kişi olduğumuzu söyledik," dedi. "Bir endişen olmasın, ücretini alacak olduktan sonra seni reddedemez," diye de ekledi. Mutfağa gittim, çay hazırladım. Hasan gelip kardeşiyle kızın şu an odamda olduklarını söyledi. Çayı alıp salona götürdüm ve masanın üzerine

koydum. Masanın yanına oturdum. Hasan bir sigara yaktı ve parmağıyla masaya tıklamaya başladı. Bir süre sonra odanın kapısı açıldı ve kardeşi içeriden çıktı. Onunla tokalaştım. Onu daha önce görmüş değildim. Kırk yaşlarında iri yarı biriydi. Odaya Hasan girdi. Kardeşine çay ikram ettim. Bana "Vaziyet nasıl?" diye sordu. "Çok iyi," dedim. Parmağımla odayı işaret ederek "Kız nasıl?" diye sordum. Omzunu sallayıp, "Fena değil," diye cevapladı. "Arabayla bütün caddeleri turladık, ama vakit geç olduğu için ondan başkasını bulamadık," dedi. Hasan odadan çıkıp "Sıra sende," dedi. Hasan'ın yanına gidip "Yapamayacağım," dedim. Bana şaşkınlık içinde bakarak "Nasıl?" dedi. "Bilmiyorum," dedim, "İstek duymuyorum." Beni sarsarak, "Ama girmelisin. Bu önemli bir mesele," dedi. Ona bunun farkında olduğumu, ama yapamayacağımı söyledim. "Hadi," deyip beni kapıya doğru itti. İçeri girdim. Kapıyı arkamdan kapattım. Kardeşi bana kapının arkasından "Kondom masanın üzerinde," diye seslendi. Bir sigara yaktım ve bir tane de ona tuttum. İç çamaşırlarıyla yatağın üzerinde oturuyordu. Hani kana bulanmış beyaz bir kumaş birkaç kez yıkansa da solgun kan rengini hâlâ muhafaza eder ya, öylesine pembemsi renkte, dantelli, ucuz bir fanila giymişti. Bacakları çıplaktı. Fistanı özenle katlanıp masanın üzerine konmuştu. "Sigara içmek istemiyorum. Hadi gel," dedi. "Önce sigara içelim," dedim, "Adın ne senin?" "Ben işimi bitirmek istiyorum," dedi ve elini bacaklarıma uzattı, pantolonumun düğmelerini çözdü. Elini yavaşça bir kenara ittim ve "Bu gece benimle yat, yarın sabah gidersin," dedim. Gülerek "Peki," dedi ve beni kendine doğru çekerek öpmeye çalıştı. Ağzımı çevirerek yüzünden uzaklaştırdım. Ayağa

kalktım. Pantolonumu ve iç çamaşırımı çıkardım. Kondomu alıp takmaya başladım, ama kondom yırtılıverdi. Masanın üzerinde başka bir kondom var mı diye bakındım ama bulamadım. Genç kız "Ben temizim," dedi. Kapıyı açıp Hasan'ın kardeşine seslenerek "Bir kondom versene," dedim. Bana cebinden bir tane çıkartıp verdi. Onu takıp genç kızın üzerine uzandım. Beni öpmeye çalışınca yüzümü uzaklaştırdım. Sonunda kalkıp üstümü giydim. Hasan ve kardeşi, genç kadını alıp çıktılar. Ben evde kalıp oturdum, bir sigara yaktım. Remzi geldi. Ona genç kızla birlikte olamadığımı söyledim, benimle dalga geçti. O becerebilmişti. Sokakta genç bir kızla karşılaşmış ve onu eve getirmişti. Işığı söndürmüş ve o kızla on dakika birlikte olmuştu. Sonra ona yirmi beş kuruş vermişti. Ondan sonra aynada yüzüne bakmış ve yüzünün kıpkırmızı olduğunu görmüştü. "Hiçbir şey kafaya takmaya değmez," dedi ve çekip gitti. Az sonra asker geldi. Işığı söndürüp uyudum. Sabahleyin dışarı çıktım, sokakta kahvaltı yaptım, gazete almaksızın odaya döndüm. Kız kardeşim amcamın İskenderiye'den döndüğünü, çok hasta olduğunu, onu karşılamaya gitmem gerektiğini söyledi. Evden çıktım, tramvaya binip istasyona vardım. Tramvaydan inince önce meydanı, sonra da istasyonun harici surlarını geçtim. Onu kaldırımda ayakta duruyor vaziyette buldum. Durumu normaldi, karısı yanı başında elinde bir şemsiye taşıyordu. Çocukları hemen koşup bir taksi getirdiler. Hepsi taksiye bindi ve bana da kendilerine evde yetişmemi söylediler. Tramvaya atlayıp evlerine gittim. Amcamı pijamalarını giyip bir kanepeye oturmuş vaziyette buldum. Bedeni küçülmüş göründü, öncekine göre çökmüştü. Fanilasının içinde ufacık kalan

omuzlarını ve kalın gözlükleri arkasında neredeyse görünmez olan küçücük gözlerini inceledim. Alt pijamasının, bacakları arasındaki büyük torbanın üzerine gelen yerinde koca bir sarı leke oluşmuştu. Her şeyin aniden gelen bir titreme ve ateşle başladığını söyledi. Doktor çağırdıklarını, doktorun da kesin bir dille hiçbir şeyi olmadığını söylediğini, ama akşamleyin ateşinin yükseldiğini, öleceğini sandığını, hemen bir adam gönderip doktoru çağırdığını, doktorun gelip kendisine "Yemeklerini haşlama olarak ye ve tahlil yaptır," dediğini anlattı. Amcam doktorun talimatlarını sadece bir gün uyguladığını söyledi. Ertesi gün onlara "Ben tavuk yiyeceğim," dedi. Kalkıp tavuk yemeye gittik. Ete adeta kıtlıktan çıkmış gibi saldırdı. Sonra "Bana ciğer getirin," dedi. Ben onları bırakıp çıktım. Halamın kızının evine gitmek üzere arabaya bindim. Kendi kendime evi mavi pencerelerinden çıkartırım dedim. Ama yaklaşınca pencerelerin benim tahayyül ettiğim gibi mavi olmadığını fark ettim. Camlar renksiz, normal camdı. Ona ara sıra mavi rengini veren, gökyüzüydü. Doğramaları çatlamıştı. Evin cephesi kirli sarıydı. Bahçenin kapısı açıktı ve duvara doğru yatmıştı. Bahçenin kendisi terk edilmiş, bakımsız hâldeydi. Koridorlarındaki renkli karolar yer yer sökülmüştü. Evin kapısına giden koridorda yürüdüm. Duvar dibinde köpek pisliği vardı. Basamakları aşınmış merdiveni çıktım. Kapıyı çaldım. Bana kapıyı halamın kızı açtı. Önce onu tanıyamadım. Saçları keçeleşmiş, aralarına pek çok kül grisi bukleler karışmıştı. Gözleri fersiz, yüzünün rengi kahverengiydi. Salonda kıbleye bakan odayı gördüm. Ona doğru yürüyüp "Buraya koyduğun dikiş makinesi nerede?" diye sordum. "Hâlâ hatırlıyor musun?" dedi.

Evet, hâlâ hatırlıyorum. Bir kış günüydü. Öğle yemeği sonrası... Babamla halam, Nil'e bakan odada, veranda camının arkasında oturmuş, sarayı seyrediyorlardı. Babamın yanına gittim ve dizlerine oturmak istedim. Ama babam, artık küçük olmadığımı söyleyerek beni kendinden uzaklaştırdı. Ben de odadan çıkıp salona geçtim. Oradan da halamın kızının odasına... Halamın kızı dikiş makinesinin başında oturuyordu. Ben de oturup onun ayağıyla makineyi çalıştırışını izlemeye koyuldum. Halamın kızı bana hitaben, "Şuna bak. Daha ilk çevirmede iplik koptu. Bu makineye binen şeytanın işi bu," dedi ve bana hızlı bir bakış attıktan sonra makinenin üzerine kapandı. Kulaklarımın kızardığını hissederek bakışlarımı pencereye çevirdim. Kapalı pencereye bakarken, halamın kızının ince, beyaz yüzünü ve yanaklarındaki solgun kırmızılığı hâlâ görebiliyordum. Kapalı olan sadece camdı. Camın arkasından gökyüzü görünüyor ve camdan içeriye güneşin solgun ışıkları süzülüyordu. Bu ışıklar, alt bahçedeki su kuyusunun karanlık ağzını aydınlatıyordu. Bir saat sonra oğlan çocuklar gelecekler ve ben de onlarla aşağı inecektim. Birlikte tulumbayla su çekecektik, çiçek çalacaktık, mango ağaçlarını boşuna sallayıp duracaktık. Bodrumda ve mahzenlerde koşacaktık. Bu sefer ben ramazan ayında hocaların her gece Kur'an *okumaları için açılan dip odaya saklanacaktım. Gece dağılacağımız zaman halam bizi kapıya kadar götürecek, merdivenin lambasını yakacaktı. Biz merdivenin geniş beyaz basamaklarından aşağıya inecek, koridora çıkacak ve renkli karoların üzerinden geçecektik. Bahçenin kapısını açacaktık ve o da gıcırdayacaktı, sonra kapıyı iyice kapatacak ve sessiz, dingin, geniş caddeye çıkacaktık. O sırada bahçelerin surlarından yasemin*

çiçekleri toplayacaktım... Halamın kızının kız arkadaşı bir şey söyledi. Dolabın aynasının önünde ona yakın bir şekilde durmuş, dudaklarına ruj sürüyordu. Ama ben onun tarafına dönüp bakmadım. Uzun boyluydu ve gözleri yeşildi. Bana "Nasılsın," dışında hiçbir şey söylemedi, onu da odaya girdiği zaman dedi. Sonra bütün ilgisini halamın kızına yönlendirdi. Ama halamın kızı "Şuna bak," derken benimle konuşuyordu. Onun küçük dolabı arkamdaydı, ahşap kanat kapaklarının üzerine adeta iki göz gibi iki ayna oturtulmuştu. Dolabın ortasından, anahtar deliğinin yanından aşağıya bakırdan küçük bir çekiç sarkıyor, dolap her açıldığında güzel bir çınlama sesi çıkarıyordu. Dolabın içinde kapalı çekmeceler vardı. Gözlerimi pencereden almaksızın halamın kızının parmaklarının makinenin koluna hafifçe dokunduğunu ve tekerinin gürültülü bir şekilde döndüğünü görebildim. Halamın kızı iğnenin altındaki kumaşın hareketini izlemek için eğilince saç örgüsü göğsüne düştü. Kız arkadaşı ona "İşin hiç bitmeyecek mi senin? Geç kaldık," dedi. Halamın kızı başını kaldırıp "Bitiyor, son sırayı gidiyorum," diyerek arkadaşına bakarken onunla göz göze geldik. Gözlerimi kapadım. Kısa bir süre sonra küçük bakır çekicin çınlama sesini duydum.

Kız kardeşim geldi ve "Kanalizasyon patlamış, her yer lağım suyu," dedi. Halamın kızının akrabası yaşlı bir adam içeri girdi. Çok hırıltılı bir şekilde nefes alıp veriyordu. Gözlüklerinin arkasından pek iyi göremiyordu. Halamın kızının suratı asıldı. Yaşlı adam "Bana önce bir kahve yap, sonra da bir şilin ver," dedi. Fesini çıkartıp kanepenin üzerine, yakınına bir yere koydu. Kahve içtikten sonra oturmaya devam etti. Halamın kızı odasına girdi, sonra dönüp bana üzerimde bozuk olup olmadığını sordu.

Üzerimde bozuk para yoktu. On kuruşu iki şilin yaptırması için aşçıyı gönderdiler. Aşçı dönene kadar sessizce oturup bekledik. Amcamın kızı şilini verdikten sonra yaşlı adam kalktı, fesini giydi, bize allahaısmarladık deyip çıktı. Amcamın kızı, "Bu ihtiyar, kurnazın teki... Sadece yanımıza geldiğinde böyle hırıldayarak solur," dedi. Kız kardeşim, onun evli oğluyla birlikte kaldığını, gelininin adamın elbiselerini yırtmaları ve ayakkabılarını saklamaları için çocuklarını kışkırttığını ve odasını temizlemeyip pis bıraktığını söyledi. Halamın kızı "Şilinle şarap içecektir," dedi. Kız kardeşim de "Adam kızına gittiğinde kızı onu salonda bırakıp odasına giriyor ve kapıyı da üstüne kapatıyor," dedi. Halamın kızı ihtiyarın bütün gününü dışarıda şarap içerek, akraba akraba dolanıp onlardan para dilenerek geçirdiğini söyledi.

Uzun yıllar önce tam bu salonda halam, beyaz başörtüsüyle kanepeye oturmuş, sigara içiyordu. Yanında da babam, merdiven çıkmış olmasının ve sıcağın etkisiyle hâlâ hızlı hızlı soluyarak, mendiliyle beyaz saçların etrafını dolandığı kel başını kuruluyordu. Aşçı geldi, halam para kesesini çıkartıp ona bir cüneyh verdi, aşçı gitti. Babam halama bir şey söyledi, halam da olmaz anlamında başını salladı. Babam kalktı, salondan doğru Nil Nehri'ne bakan odasına geçti, oradan verandaya çıkıp bir sigara yaktı.

Kız kardeşim, Nihad'ın kamuda görevli bir müdürle nişanlandığını söyledi. Nihad'ın yakını bir kadının, bana pala bıyıklı birinin oğlu olup olmadığımı nasıl sorduğunu anlattım halamın kızına ve gülüştük. Kız kardeşim, Nihad'ın ninesinin hasta olduğunu ve ona artık dayanamadıklarını söyledi. Halamın kızı "Annem ölmeden önce aylarca yatakta kaldı. Yataktan hiç çıkmıyor,

yatağa işiyordu," dedi. Kız kardeşim, amcamın gelininin altıncı ayında düşük yaptığını söyledi. "Bu onun için daha iyi, " dedim. Kız kardeşim bana kızdı ve beni duygusuz olmakla suçladı. Düğünü günbatımından sonra olacağı için düğününde bulunamayacak tek kişinin ben olduğumu söyledi. Yine arkadaşı Hüsniye'nin kendisinden bir hafta sonra evleneceğini, dayısının da evine geri döneceğini ifade etti. Hüsniye'nin dayısının, karısından ayrıldıktan sonra sürekli Hüsniye'nin yanında kaldığını söyledi. Yine dedi ki, adamın karısı sürekli siyah giyiyormuş, hatta adamın dediğine göre, kadının iç çamaşırları bile hep siyahmış. Halamın kızının köpeği başını sallaya sallaya bana yaklaştı. Okşamak için elimi uzatınca hemen sırtüstü yattı ve idrarı yere boşaldı. Halamın kızı, köpeğin son zamanlarda böyle olduğunu, sırtüstü yatar yatmaz idrarını yaptığını söyledi. Oradan ayrılıp eve gittim. Üstümü çıkardım, bir bardak çay hazırladım. Van Gogh üzerine yazılmış bir kitabı okumaya başladım. Uyuyakalmış olmalıydım. Çünkü babamla buluştuğumu görmüştüm. Yorgun görünüyordu. Yatağının üzerinde bağdaş kurup oturmuştu, suratı asıktı. Bir süredir onu görmeye çalışmadığım için ona ne diyeceğimi bilemedim. Her zaman oradaydı ve ben ona gitmeyi akıl etmemiştim. Kapı zilinin çalmasıyla uyandım. Kalkıp kapıyı açtım. Gelen askerdi. Defteri getirdim. İmzalayıp gitti. Odaya döndüm, ışığı söndürdüm, bir sigara yaktım, yatağa uzanıp babamı düşündüm.

Bir gece vaktiydi. Babam ağrıdan bas bas bağırıyordu. Bense uyumak istiyordum. Onu hastaneye götürdüklerinde evde tek başıma kalmıştım. Mutluydum. Ona gittiğimde gözleri beni şoke etti: Genişlemişlerdi, endişe içindeydiler.

Bana neden geciktiğimi sordu. Ondan sonra benimle hiç konuşmadı. Dedi ki: "Bana bir şeyler oku." Yanı başında bir koltuğa oturdum. Bana sırtını döndü. Bir dergi alıp ona okudum. Bir süre sonra gözlerini görebilmek için eğildim. Gözleri kapalıydı. Bunun üzerine okumayı bıraktım. Ama o gözlerini açıp "Daha ölmedim," dedi. Yeniden okumaya başladım. Sonunda "Bu kadar yeter. Gidebilirsin," dedi. Derin bir "oh" çekip hızla dışarı çıktım. Ondan sonra benden hiçbir şey istemedi. Ben de gözlerindeki korkuyu görmedim. Onu tekrar eve getirdiğimde arabadan yatağına taşıdılar. Ağabeyimin evindeki koltuk örtülerini koyu renkli başka örtülerle değiştirdiler, neden anlamadım. Ağzından kan geldiğinde ağabeyim bir kap aramak için aşağıya indi. "Boş yere dön dolaş canım çıktı," diyerek soluksuz kalmış bir hâlde geri geldi ve bize bakarak kendini nefes nefese kanepeye attı. Sonunda babam sırtüstü vaziyette boylu boyunca yattı, cesedini beyaz bir çarşafla örtüp uzuvlarını düzelttiler ve beni sormadığını söylediler. Çarşafı yüzünden kaldırıp baktım, ama gözleri kapalıydı.

Uyudum. Sabahleyin kız kardeşimin o akşam taşınacağı yeni daireye gittim. Ev baştan aşağı yeniydi ve bazı katlarında çalışmalar hâlâ sürüyordu. Dairenin kapısı açıktı ve kız kardeşimin nişanlısı da kapının önünde dikiliyordu. Birlikte içeriye girdik. Salondan misafir odasına geçtik. Duvarda asılı büyük bir resmi gösterdi. Avrupa'da bir sahil eviydi ve evin önünde de kayık vardı. Gururlu bir eda ile "Bu resmi kardeşim yaptı," dedi. Sonra yatak odasına geçtik. Elbise dolabının dört kapısını açtık. Yatağa oturduk, üzerinde sallandık; örtülerini, yastıklarını ellerimizle okşadık. Sonra salona çıkıp buzdolabını açtık ve kapattık. Beni kapıya kadar

götürüp yukarıdaki lambayı göstererek "Kapıyı açar açmaz bu lamba kendiliğinden yanar, kapıyı kapattığında da söner," dedi. Sonra "Ben şimdi gidip şofbenle fırını getireceğim, sen beni burada bekle," dedi ve çıktı. Karanlık salonda oturup bir sigara yaktım. Kalkıp elektrik düğmesine bastım, ama elektrik bağlantısı henüz yapılmamıştı. Lambanın yapay bir ay biçiminde olan karpuzunu inceledim. Dönüp masaya oturdum ve tek bir çiziği bile olmayan parlak koltuk kenarlarını incelerken sigara içmeye başladım. Az sonra şofben geldi, ama kız kardeşimin nişanlısı gelmedi. Sigara içerek bir süre daha onu bekledim. Kalkıp pencereye geçtim. Güneş batıyordu. Sonra kız kardeşimin nişanlısını eve doğru tek başına yürürken gördüm. Caddede ondan başka kimse yoktu. Az sonra yukarı çıktı. Elini sıkıp "Tebrik ederim," dedim. Sonra oradan ayrılarak evime gittim. Işığı açtım. Defteri cebime koydum. Sırtım kapıya dönük vaziyette bir koltuğa oturdum. Elime bir kitap aldım. Çok geçmeden kalkıp bu sefer kapı önümde olacak şekilde koltuğu çevirdim. Tekrar okumaya başladım. Bir süre sonra kitabın kenarından kapıya bir göz attım. Daire karanlığa gömülmüştü. Okumaya devam etmeye çalıştım, ama nafile. Kalkıp salona çıktım. Işığını açtım. Komşumun odası karanlıktı. Mutfağa geçip lambayı yaktım. Odama döndüm. Kitabı tekrar elime aldım. Birden kapı çaldı. Kapıyı açmak için kalktım. Kız kardeşim aklıma geldi. Kapı çalınca birinin içeri girip beni döveceği hissine kapıldığını söylüyordu. Kapının önce gözetleme penceresini açıp oradan baktım, askerdi. Ona kapıyı açtım. Defteri cebimden çıkartıp ona takdim ettim. İmzalayıp ayrıldı. Odama döndüm. Yeniden okumaya çalıştım, ama olmadı. Odada gidip gelmeye

başladım. Pencerede durdum, karşımdaki bütün pencereler kapalıydı. Üstümü çıkarıp pijamalarımı giydim. Salonun ışığıyla mutfağın ışığını açık bırakıp odamın kapısını kapattım. Bir sigara yakıp yatağa uzandım. Sigara bitince izmaritini pencereden dışarıya fırlattım. Yüzümü duvara dönüp uyudum. Korkunç bir baş ağrısı ve şiddetli bir susamışlık hissiyle birden uyandım. Yataktan kalktım. Gece henüz sona ermemişti. Kapıyı açıp banyoya gittim. Musluğa eğilip su içtim. Sonra musluğu kapattım. Banyonun zemininin suyla dolduğunu fark ettim. Tekrar odama döndüm. Masanın üzerinde bir muz vardı, onu alıp kabuğunu soydum, yedim ve kabuğunu masaya koydum. Yatağıma döndüm. Tekrar uyandığımda odaya güneş dolmuştu. Bir süre uzanır vaziyette kaldım. Sonra kalktım, diş fırçasıyla sabunu alıp banyoya gittim. Banyo zeminindeki suyun taşarak salona sızdığını gördüm. Musluk arızalıydı. Suyun ortasında durup yüzümü yıkadım, dişlerimi fırçaladım. Her yere ıslak ayaklarımın izini bıraka bıraka odaya döndüm. Üstümü giyindim, daireden çıkıp caddeye indim. Tramvaya binip son durağa kadar gittim. Kordonda yürüdüm. Köprüden karşıya geçip karşıma çıkan ilk gazinoya girdim. Nil kıyısında tenha bir masa seçip oturdum. Garson gelince bir kahve söyledim. Önümdeki suları izlemeye koyuldum. İçinde bağrı açık bir delikanlının kürek çektiği bir kayığı gözlerimle takip ettim. Küreklerden biri aniden düşüverdi ve suya kapılıp gitti. Delikanlı kayığın dümenini kırarak giden küreğe yetişmeye çalıştı. Şimdi tek bir kürekle çalışıyor ve o tek küreği her daim kayığın bir o yanına, bir bu yanına taşıyordu. Ne var ki akıntı ters yöndeydi ve o hedefine her yaklaşma başarısı gösterdiğinde, kürek ondan

uzaklaşıveriyordu. Telaşlı telaşlı kürek çekmeye başladı. Ümitsizliğe kapıldığı belli oluyordu. Birden küreği bırakıp avuçlarını ağzının önüne tuttu ve uzaktaki kayıkta bulunan arkadaşına bağırarak yardım istedi. Ama arkadaşı herhangi bir karşılık vermedi. Belki onu duymamıştı. Henüz kahvem gelmemişti. Garsona seslendim, ama benden tarafa dönmedi. Kalkıp gazinodan ayrıldım. Köprüye kadar yürüyüp otobüse bindim. Süleyman Sokağı'nın başında indim. Önüme gelen ilk kahvehaneye oturdum. Bir kahve içtim. Sonra bir sigara yaktım. Kalkıp Tevfik Caddesi'ne yürüdüm. Tevfikiyye'ye doğru aşağı inerken Cairo Sineması'nın önünde durdum. Bir komedi filmi gösteriliyordu. Oradan ayrılıp Fuad Caddesi'ne yürüdüm, caddeyi geçip Şerif Caddesi'ne kıvrıldım. Yürümeye devam ederek Süleyman Caddesi yönünde önce Adli, sonra Servet caddelerini geçtim. Sonra Süleyman Caddesi'nde yürüye yürüye Tahrir Meydanı'na geldim. Her yer kanalizasyon sularıyla dolup taşmıştı. Her yerde su pompaları kanalizasyon sularını dükkânlardan caddeye boşaltıyordu. Koku katlanılacak gibi değildi. Tanıdığım biriyle karşılaştım. O da daha bir saat önce uyandığını söyledi. Bir randevuya yetişmek için koşturuyordu. Hızla yanına gidip ona "Gideceğin yere kadar seninle birlikte yürüyeyim," dedim. Ama o "Şimdi ayrılmamız gerekiyor," deyip beni terk etti. Caddeden karşıya geçip Tahrir tarafına döndüm. Kasru'n-Nîl Caddesi'ne dalıp sinemaya varana dek yürüdüm. *Bu Dünya Çıldırmış* filminin afişlerine baktım. Bilet gişelerine yöneldim. Boş yer kalmamıştı. Rezervasyon gişesi gördüm. İki akşam seansı için koltuklar doluydu ve insanlar ertesi gün ve daha sonrası için rezervasyon yaptırıyorlardı. Sinemadan ayrılıp

tekrar Tahrir istikametinde yürümeye başladım, oradan Süleyman Caddesi'ne girdim. Bu kez gelirken yürümediğim kaldırımdan yürüdüm. Metro Sineması'na gelince orada da bir komedi filminin gösterimde olduğunu gördüm ve geçtim. Americane Pastanesi'nin önünde tereddüt ederek durdum. Rivoli Sineması solumdaydı ve önünde de müthiş bir kalabalık vardı. İmadeddin Caddesi'ndeki sinemaları hatırladım. Caddeyi geçip Fuad Caddesi'nde yürümeye devam ederek İmadeddin Caddesi'ne vardım. Oradan sola saptım. Orada da bütün sinemaların önünde korkunç bir kalabalık vardı ve kapılar bir buçuk saatten önce açılmayacaktı. Caddenin sonuna kadar ilerleyerek Ramses Caddesi'ne girdim ve Bâbu'l-Hadîd istikametinde yürümeye koyuldum. Bana sanki biri beni takip ediyormuş gibi geldi. Sonra saatimi istasyonun saatiyle karşılaştırdım. Meydanda, Cumhuriyet Caddesi'nin başındaki bir kahvehaneye yöneldim ve dışarıya oturdum. Güneş aniden kayboldu. Etrafı gri bir renk kapladı. Bu bölgenin yirmi yıl önceki durumunu anımsadım. O zamanlar Bâbu'l-Hadîd tarafından yükselen tren dumanları ve gri renk her yeri kaplardı: Gökyüzünü, yolları ve evleri. Kendi kendime, kalkıp o eski evi arayayım dedim. Belki annem hâlâ oradadır. Güneş tekrar kendini göstermeden önce hızla kalktım. Eve bulutlu havada yaklaşmak istiyordum. Clot Bey Caddesi'ni geçtim. El-Feggâle Caddesi'ni bırakıp meydana bağlanan küçük sokaklara daldım. Sanki evin bulunduğu yere yaklaştım gibi geldi. Birkaç ara sokağı daha geçtim mi evle karşı karşıya geleceğimi düşündüm. Fakat daha önce babamla birlikte yaptığımız gibi, o eve el-Feggâle Caddesi tarafından yaklaşmaya karar verdim.

Tramvayla gelirdik. Tramvaya meydandan ez-Zahir Caddesi'ne dönmeden önce binerdik. Ben bu sessiz sakin caddeyi, dalları cadde ortasında yukarıdan kucaklaşan ve böylece güneş ışığını engelleyen ağaçlarla dolu olduğu için severdim. Vagonlara elektrik taşıyan kolun, ağaçların dalları arasında metanetle yol alırken çıkarttığı sesi severdim. Bununla birlikte tramvay son sürat ilerler ve biz yüzlerimizi ikindi vaktinin esintisine bırakıverirdik. Babam elini, uçmasın diye fesinin üstüne koyardı. Sonra cadde biter, tramvay kıvrılıp geniş meydana doğru ilerler ve hızını yavaşlatır, caminin önünde duraklardı. Tramvay yolcularının gözlerinden kaybolana kadar aşağıya doğru uzayıp giden büyük parka bakardım. Caminin duvarındaki büyük taş kemerlerin arasından parkta oynayan kız ve erkek çocukların kırmızılı mavili giysilerini görürdüm. Tramvay yeniden hareket edip caminin etrafını dönerken gözlerim hâlâ o çocukların üzerinde olurdu. Cami ve bahçesi aynı anda gözden kaybolurdu. Tramvay sert dönüşler yaparak dar Haliç Caddesi'ni geçerken babam o güçlü elini beni korumak için çıplak dizlerimin üzerine koyardı. Bindiğimiz tramvayın, Haliç Caddesi'nin birbirine yakın iki yanı arasından geçebilmemiz için Haliç tramvayı olmasını temenni ederdim. Babam orada elini uzattığında neredeyse evlerin duvarlarına değerdi. Sonra el-Feggâle'de inerdik. Babam sağ eliyle beni tutarak caddeyi karşıdan karşıya geçer, dar bir sokağa girerdi; üstünden ağaçların dallarının sarktığı yüksek, beyaz bir duvara doğru yürürdük. Güneş henüz batmamış olmasına rağmen sokak birden kararırdı. Yukarı bakıp yoğun bir duman bulutunun hızla toplandığını, kısa bir süre sonra da dağıldığını görünce bunun sebebini anlardım. Babam, bu dumanın

Bâbu'l-Hadîd'den gelen trenlerin dumanı olduğunu söylerdi. Sokağın sonunda gittiğimiz ev görünürdü. Babam kapıcının tezgâhına oturur, bense kızartma yağı kokusu yükselen kapılardan geçe geçe uzun merdiveni çıkardım. Daha sonra babamla ben, beyaz duvarın kenarından yürüye yürüye aynı dar yoldan geri dönerdik. O zaman duvarın arkasındaki koca zilleri fark ederdim. Sokak tamamen karanlık ve boşalmış olurdu. Sokağın sonunda bir ışık huzmesi dağılır ve hemen bir sigara dükkânı ortaya çıkardı. Büyük ve yüksekçe bir vitrinin kapattığı girişte dururduk. Ben bazı bölümleri karartılmış vitrinin camına yüzümü yapıştırır, tatlı ve çikolata kutularına bakardım. Başımın yanında babamın elinin, pantolonunun üst cebine uzanıp bozuk para çıkardığını ve onu tam başımın yanından, camın üzerinden yuvarladığını görürdüm. Sonra dükkândan ayrılır, caddenin karşısına geçip tramvay durağına yürürdük. Üşür ve babama yapışırdım. O da ceketinin yakasını açar, göğsünü kapatırdı. Tek başımıza istasyonun kaldırımında dikilirdik. Sonra tramvay gelir, üstü açık olan arka vagona biner, bir köşeye büzüşürdük. Babam çıplak dizlerimi sıcak elleriyle tutardı. Dönüş yolculuğu için tramvay hareket ederdi, çok geçmeden Haliç Caddesi'ni geçerdik. Tramvay birden sağa döner ve bizimle birlikte sol tarafta akıp gitmekte olan evler sırası gözden kaybolur; önümüze karanlık, geniş bir boşluk çıkardı. Ben bu boşluğun içine düşmekten korkar ve babama tutunurdum. Bir süre sonra gözlerim karanlığa alışırdı ve büyük meydanla ortasındaki camiyi seçebilirdim. Tramvay camiye doğru döner ve biz yazları annemle gittiğimiz kapalı bir sinemanın önünden geçerdik. Ağaçlarla dolu ez-Zahir Caddesi'ne girerdik. Tramvayın

buradaki nefes kesen hızının tadını çıkarmak için başımı ahşap sipere dayar ve babamın bize doğru şiddetle esen havayı karşılarken gözlerini kapattığını görürdüm.

Tramvayla aynı hızla, kiliseye kadar yürüdüm. Kilisenin yanındaki sokağa girdim. Sokak kalabalık ve oldukça gürültülüydü. Sokak bitti. Sağa döndüm. Hatırladığım ev gerçekten yüksekti, geniş ahşap balkonları vardı. Bir keresinde annem bu balkonlardan birinden kendini aşağı atmış, alttaki balkona düşmüştü. Gözlerimi evler arasında gezdirdim. Hepsi alçaktı. İçlerinde sadece birinin ahşap balkonları vardı. İşte bu olmalı, dedim ve yavaş yavaş ona yaklaştım. Balkonları küçük, girişi dardı. Oysa benim hatırladığım giriş genişti. Girişi geçip ağır adımlarla merdivenleri çıktım. Merdivenleri çıkmayı, beklediğimden daha çabuk bitirdim. Merdivenlerin bitiminde küçük bir oda vardı. Odanın kapısını çaldım. "Girin," diyen bir kadın sesi duydum. Kapıyı iterek açtım. Girişte durdum. İçerde karalar giymiş üç kadın vardı, bir köşede sedirin üstünde bağdaş kurup oturmuşlardı. İçlerinden biri ayağa kalkıp bana doğru seyirterek "Kimsiniz?" diye sordu. Onu tanıdım. Anneannemdi. Kısık bir sesle adımı söyledim. Bana sarılarak yanaklarımdan öptü. "Gel, otur," dedi. Odanın girişinde ahşap bir oturağa oturdum. Anneannem kadınlardan küçüğünü göstererek "Bu senin teyzen," dedi. Teyzem yaklaşıp yanaklarımdan öptü. Anneannem "Bu da benim teyzem," deyip diğer kadını gösterdi. Kalktım, oturağımı alıp onlara yaklaştım. Sonra oturağımı sedirin yanına koyup üzerine oturdum. Anneannemin teyzesi "Dünya küçük, bak yine görüştük," dedi. Anneannem de "Seni görür görmez tanıdım," dedi. Teyzem ise, "Biz de tam şimdi, sizden bahsediyor ve 'Belki onlarla otobüste karşılaşıyor,

fakat birbirimizi tanımıyoruzdur' diyorduk," dedi. Anneannem transistörlü radyoyu alıp "Radyo tiyatrosunun vakti geldi," dedi. Radyoda tok bir ses, *Kara Hayaleţ* adlı radyo tiyatrosunun bölümlerinden birinin anonsunu yaptı. Bölüm küçük bir oğlan çocuğunun ağlamaklı bir sesle "Katilin babam olduğunu öğrendikten sonra nasıl yaşarım?" diye soran sözleriyle başladı. Ben de sessizce oturup dinledim. Hepsi gözlerini radyoya dikmişti. Çeyrek saat geçti ve bölüm bitti. Anneannem namaz kılmak için kalktı. Birkaç küçük çocuk geldi. Teyzem onlara "Bu sizin rahmetli teyzenizin oğlu," dedi ve göz ucuyla bana baktı. Ben herhangi bir şey söylemedim. Şimdi annemin tam olarak ne zaman ve nerede öldüğünü öğrenmek istiyordum. Anneannem namazını bitirdi, gelip yanıma oturdu. Ona "Annem tam olarak ne zaman öldü?" diye sordum. "Yarın yedisi olacak," dedi. "Nerede?" diye sordum. "Babasının evinde," dedi. Şaşkınlıktan elimi başıma götürerek "Durumu nasıldı?" diye sordum. Anneannemin teyzesi "Gazeteleri okuyor, her konuda bizden daha iyi konuşuyordu; bütün olacakları önceden görüyor, ama isyan etmiyordu," dedi. Anneannem "Sonra birden hastalandı; doktora gitmeyi veya herhangi bir ilaç almayı reddetti. Her geçen gün kilo kaybetmeye başladı, sonra yemeden içmeden tamamen kesildi," dedi. Teyzem "Son gün bir bardak su istedi, suyu içer içmez öldü," dedi. Saatime baktım, askerin gelme vakti yaklaşıyordu. Ayağa kalkıp, "Şimdi gitmem lazım," dedim. Onlarla vedalaştım. Merdivenlerden inip evden çıktım. Yan sokaklara gire çıka Ramses Meydanı'na vardım ve oradan tramvay durağına yöneldim.

Mısrı'l-Gedîde, 1965

"Muhalif bir görüşü ifade ettiği veya özgürlüğünü ya da millî kimliğini savunduğu gerekçesiyle silahsız bir kişiyi öldüresiye dövme, makatına hava pompası, cinsel organının deliğine elektrik kablosu sokma gibi fizyolojik davranışlardaki çirkinliği ifade etmek için biraz çirkinlik gerekmez mi?

Sokakları bok götürüyorken, kanalizasyonun pis suları her yeri kaplamışken, herkes pis kokuları kokluyor ve bundan şikâyet ediyorken, niye biz yazdığımız zaman, sadece ve sadece çiçeklerin güzelliğinden ve ne harika koktuklarından söz etmek zorunda kalalım? Ya da seks konusunu bu yazarın bildiğinden çok daha iyi bilen okuyucuların sözüm ona terbiyeleri bozulmasın diye, niye cinsel organlarının delikleri neredeyse olmayan yaratıklar çizmek zorunda olalım ki?"

Modern Arap edebiyatının büyük yazarlarından Sunullah İbrahim, 1966'da yayımlanır yayımlanmaz toplatılan ve sonraki yirmi yıl boyunca gün yüzüne çıkamayan romanı *O Koku*'ya yazdığı önsözde, *nasıl yazdığını* işte böyle anlatıyordu. Belki bu yüzden, yarı-otobiyografik romanındaki kahramanı, beş yıldır kaldığı hapishane hücresinden çıkmamış da, sanki ömür boyu kalacağı daha büyük bir hapishaneye girmiş gibidir: Her akşam kapısına gelen polise yoklama defterini imzalattıktan sonra kendi defterini açıp yazmaya ve sadece Tahrir'den değil kendi hayatından da yükselen pis kokular arasında yaşamaya çalışır.

Sunullah İbrahim'in çığır açan romanını Rahmi Er, yazarın üçüncü baskı için kaleme aldığı önsözü ve sunuş yazısıyla birlikte, Arapça aslından çevirdi.

"*O Koku*, Mısır edebiyatında bir mihenk taşıdır."

J. M. Coetzee

THG
BGN
THG

Kapak Emily Mahon

JAGUAR

ISBN 978-605-63743-4-0
9 786056 374340